

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Norges forskningsråd

Deres ref

Vår ref

Dato

22.12.2016

Tidelingsbrev til Norges forskningsråd 2017

Tidelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet er todelt:

- Kunnskapsdepartementets etatsstyring av Forskningsrådet (del 1, punkt 1-7)
- Kunnskapsdepartementet som sektordepartement (del 2, punkt 1-6)

Eventuelle endringer eller ytterligere tildelinger for 2017 vil bli formidlet gjennom tillegg til tidelingsbrev i løpet av året.

Del 1 – Kunnskapsdepartementets etatsstyring av Norges forskningsråd

1. INNLEDNING

Tidelingsbrevet følger opp Stortingets budsjettvedtak og forutsetninger og krav som departementet utleder av dette. Tidelingsbrevet er Kunnskapsdepartementets årlige styringsdokument til Forskningsrådet og er hovedkanal for formidling av forventninger for 2017.

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
<http://www.kd.dep.no/>

Telefon*
22 24 90 90*
Org no.
872 417 842

Forskningsavdelingen

Saksbehandler
Sidsel Aarnæs Arbo
93223631

2. REGJERINGENS FORSKNINGSPOLITISKE DOKUMENTER OG STRATEGIER

Regjeringen har høye ambisjoner for det norske kunnskapssamfunnet og satser målrettet på forskning og høyere utdanning. De to mest sentrale forskningspolitiske dokumentene fra regjeringen for å fremme kvalitet og konkurransevne i norsk forskning er Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (Meld. St. 7 (2014-2015)) og strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU.

Langtidsplanen uttrykker regjeringens ambisjoner og retning for politikken for forskning og høyere utdanning, og den medfører større forutsigbarhet og langsiktighet i forskningsprioriteringene. Langtidsplanen har tre overordnede mål for offentlige investeringer i forskning og høyere utdanning. De tre målene er:

- Styrket konkurransekraft og innovasjonsevne
- Løse store samfunnsutfordringer
- Utvikle fagmiljøer av fremragende kvalitet

Regjeringen vil som en del av langtidsplanen trappe opp bevilgningene til seks langsiktige prioriteringer (hav, klima, miljø og miljøvennlig energi, fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester, muliggjørende teknologier, et innovativt og omstillingsdyktig næringsliv og verdensledende fagmiljøer).

Regjeringen har fire hovedmålsettinger for den norske deltakelsen i Horisont 2020 og ERA:

- Deltakelsen skal bidra til økt kvalitet i norsk forskning og innovasjon og til at norsk forskning og innovasjon hevder seg internasjonalt.
- Deltakelsen skal bidra til økt innovasjonsevne, verdiskaping og bærekraftig økonomisk utvikling.
- Deltakelsen skal bidra til bedre velferd og en mer bærekraftig samfunnsutvikling gjennom forskning og innovasjon som gjør oss i stand til å håndtere store samfunnsutfordringer.
- Deltakelsen skal bidra til å utvikle vår egen forsknings- og innovasjonssektor, både gjennom videreutvikling av politikk og virkemidler og gjennom nye samarbeidsmønstre på tvers av landegrenser, sektorer og fag.

Regjeringens ambisjon er at to prosent av de konkurranseutsatte midlene i Horisont 2020 tilfaller norske aktører. EU-strategien presenterer tiltak som må til for å nå ambisjonen.

Norges forskningsråd er et sentralt virkemiddel for å gjennomføre regjeringens samlede forskningspolitiske prioriteringer. Forskningsrådet har i samarbeid med andre aktører i det norske forsknings- og innovasjonssystemet en viktig rolle i oppfølgingen av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning og andre meldinger og strategier fra regjeringen.

Forskningsrådet er også et sentralt virkemiddel for departementene i arbeidet med å bidra inn mot sektorpolitiske mål og prioriteringer.

I 2016 har regjeringen satt i gang en områdegjennomgang av tildelinger til forskning gjennom Norges forskningsråd, bl.a. som en oppfølging av Produktivitetskommisjonens andre rapport (NOU 2016:3). Det er satt ned en ekspertgruppe som skal avlevere sin rapport innen 1. februar 2017.

3. MÅL, STRATEGISKE OMRÅDER OG STYRINGSINFORMASJON FOR NORGES FORSKNINGSRÅD

I dette tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet som etatsstyrer beskrives gjeldende mål, strategiske områder og styringsinformasjon for Forskningsrådet. Departementene, inkludert Kunnskapsdepartementet, utarbeider tildelingsbrev som viser hva det enkelte departement vil oppnå med bevilgningene til Forskningsrådet og departementenes sektorpolitiske prioriteringer, i lys av målene for Forskningsrådet.

Styringsdokumentet «*Styringssystemet for Norges forskningsråd*» ligger til grunn for departementenes styring. Ambisjonene er at styringen fra departementene skal:

- bli mer strategisk og langsiktig
- ha økt oppmerksomhet på resultater i betydning virkninger og effekter av Forskningsrådets virksomhet
- ha hensiktsmessig omfang og detaljeringsgrad i styringen av aktiviteter, oppdrag og forskningsområder
- gjennomføres på en effektiv måte, med mer lik praksis mellom departementene i formen på styring og i rapporteringskrav

I dette tildelingsbrevet fastsettes strategiske områder og styringsinformasjon for 2017. For nærmere beskrivelse av styringsinformasjonen og hvordan rapporteringen skal skje vises det til punkt 4.

Beskrivelsen av de strategiske områdene er ment å være forholdsvis stabil fra år til år, men det kan være behov for justeringer. På bakgrunn av erfaringer i styringsdialogen, vurderinger av vesentlighet og endringsbehov, og ny informasjon om måloppnåelse, skal de strategiske områdene i styringssystemet vurderes hvert år. Dette skal gjøres om høsten. Det er naturlig at det samtidig legges det opp til en vurdering av styringsinformasjon for det neste året.

3.1 Mål, strategiske områder og styringsinformasjon for 2017

Mål 1: Økt vitenskapelig kvalitet

For alle forskningens begrunnelser, både instrumentelle og kulturelle, er den vitenskapelige kvaliteten en grunnleggende forutsetning. Vitenskapelig kvalitet forutsetter både talentfulle individer og infrastruktur og andre forskningsressurser av høy kvalitet. Forskningsrådet skal

tildele etter konkurranse, og skal identifisere og støtte forskning av høy vitenskapelig kvalitet. Forskningsrådet skal også bidra til å forbedre den vitenskapelige kvaliteten i det enkelte forskningsmiljø eller på det enkelte forskningsområde.

Strategisk område: Verdensledende fagmiljøer

En forholdsvis stor del av den mest betydningsfulle forskningen kan tilskrives et fåtall av forskerne, som virker i fronten av sine felt. Det er et mål at flere fagmiljøer i Norge driver forskning av internasjonalt fremragende kvalitet. Forskningsrådet skal mobilisere talentene, bidra til kvalitetsutvikling og legge til rette for at potensialet i de fremste miljøene virkeliggjøres.

Styringsinformasjon:

- Forskningsrådets bidrag til internasjonalt fremtredende fagmiljøer i Norge.

Strategisk område: Identifisering og stimulering av vitenskapelig kvalitet generelt

For å utnytte forskningens potensial er det ikke tilstrekkelig med bare de få miljøene som er ledende på sine felt, det er også behov for vitenskapelig kvalitet i bredden av en mangfoldig forskningssektor og på en rekke områder. Forskningsrådet skal sikre god vitenskapelig kvalitet i alle sine tildelinger. Forskningsrådet skal også bidra til fornyelse ved å identifisere potensial for kvalitet og stimulere kvalitetsutvikling i forskningen.

Styringsinformasjon:

- Undersøkelse av vitenskapelig kvalitet og konkurranse i Forskningsrådets virkemidler basert på søknadsdata og fagfellevurderinger.

Mål 2: Økt verdiskaping i næringslivet

Forskningsrådet skal utløse FoU som, på kort og/eller lang sikt, skal øke den samlede verdiskapingen i norsk økonomi. Forsknings- og utviklingsarbeid gir økt verdiskaping gjennom nye eller forbedrede produkter, tjenester og prosesser, eller ved at kunnskap blir utnyttet og videreutviklet i andre sammenhenger.

Strategisk område: Økt konkurranseevne i nytt og eksisterende næringsliv

Forskningsrådet skal utløse forskningsbasert innovasjon som gir økt konkurranseevne i næringslivet. Forskningsrådet skal utløse økt FoU-innsats i bedriftene og økt kvalitet i prosjektene. Målet er uavhengig av bedriftenes størrelse og alder, næring og geografi.

Styringsinformasjon:

- FoU-innsatsen i foretakene med støtte sammenlignet med FoU-innsatsen i foretakene med avslåtte søknader som er vurdert som gode
- Utvikling i FoU-innsats for foretak med støtte
- Forskningsrådets vurdering av bedrifts- og samfunnsøkonomisk effekt

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- Utvikling i omsetning for foretak med støtte
- Brukernes vurderinger av oppnådde resultater og betydningen av ulike former for utbytte fra prosjektet

Strategisk område: Styrket evne til omstilling i norsk økonomi

Forskningsrådet skal identifisere, bygge opp kunnskap og legge til rette for utvikling av forskningsmiljøer på områder som er viktige for omstilling i økonomien. Målet omfatter forskning som ikke nødvendigvis har umiddelbar anvendelse i dagens marked.

Styringsinformasjon:

- Forskningsrådets bidrag for å styrke omstillingsevnen i norsk økonomi

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- Forskningsrådets tildelinger og fremtidig utvikling i ulike næringer
- FoU-innsats og økonomisk utvikling i ulike næringer

Strategisk område: Bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljøer og næringsliv

Forskningsrådet skal fremme samspill og kunnskapsoverføring mellom offentlig finansierte forskningsinstitusjoner og næringsliv som fører til økt verdiskaping i norsk økonomi.

Forskningsrådets virksomhet skal gi økt næringsrelevant kompetanse i FoU-miljøene og økt FoU-kompetanse i næringslivet. Forskningsrådet skal også bidra til at forskning ved offentlig finansierte institusjoner kommer til bedre utnyttelse i næringslivet, blant annet gjennom kommersialisering av forskningsresultater.

Styringsinformasjon:

- Forskningsrådets bidrag for å styrke kunnskapsoverføring og samspill mellom foretak og forskningsinstitusjoner
- Private investeringer i kommersialiseringsprosjekter med støtte fra Forskningsrådet ved offentlig finansierte forskningsinstitusjoner

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- Andel av prosjekter som er finansiert av andre enn Forskningsrådet (fordelt på kilde, søknadstype og program)

Mål 3: Møte store samfunnsutfordringer

Et sentralt mål for forskningspolitikken er kunnskap som gjør oss best mulig i stand til å møte de store utfordringene samfunnet står overfor. Forskningsrådet skal finansiere forskning som er nyttig for samfunnet, og for å møte de store samfunnsutfordringene. Forskningsrådet påvirker hvilke områder/problemstillinger det forskes på og hvor mye, kvaliteten på

forskningen og kompetansen i miljøene, og koblingene i og mellom forskningssystemet og i ulike deler av samfunnet.

Strategisk område: Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester

Forvaltningen og de offentlige tjenestene møter store krav til kunnskap og kompetanse fremover, blant annet på grunn av komplekse samfunnsendringer (blant annet knyttet til demografi, bosetting, sikkerhet, helse og arbeidsdeltakelse), høye kvalitetskrav og behovet for samspill mellom tjenestene. Det offentlige har ansvar for at tjenestene har høy kvalitet og for å vite om tjenestene virker etter hensikten. Flere områder i offentlig sektor er forskningssvake i den forstand at det finnes lite forskningsbasert kunnskap på området i dag.

Forskningsrådet skal øke forskningens bidrag til gode, effektive og kunnskapsbaserte tjenester og til fornyelse i offentlig sektor. Forskningsrådet skal bidra til å heve forskningskvaliteten på strategisk viktige områder, til at det drives relevant forskning på områder med store kunnskapsbehov (f.eks. som identifisert av tjenestemottakere, tjenestene og myndighetene), til styrket samspill mellom forskning, utdanning og praksis. Forskningsrådet skal også bidra til at forskningsbasert kunnskap spres og bidrar til innovasjon i offentlig forvaltning og næringsliv til nytte for tjenestemottakerne.

Styringsinformasjon:

- I utgangspunktet legges det opp til at Forskningsrådet avgjør styringsinformasjonen på området, men spørsmålet vil vurderes på nytt i lys av kravene som blir fastsatt for de to nye strategiske områdene under målet, jf. under.

Strategisk område: Hav

Norges viktigste næringer har sitt utspring i havet. Havet er uunnværlig for å løse de globale utfordringene, men samtidig er verdens hav sterkt belastet. En realisering av havets verdier vil kreve bærekraftige tilnærminger. Forskningsrådet skal bidra til kunnskaps- og teknologiutvikling for forvaltning av økosystemer og ressurser i havområdene for å sikre et rent og rikt hav og produksjon av sunn og trygg sjømat. Sammen med en fortsatt satsing på forskning for de havbaserte næringene: fiskeri, havbruk, petroleum, maritim, fornybar energi og også nye næringer, vil dette gi økt verdiskaping. Forskningsrådet skal arbeide for helhetlig kunnskap, samspill og kompetanseoverføring mellom og fra havnæringene og internasjonalt samarbeid.

Styringsinformasjon:

- Det skal utvikles styringsinformasjon for dette strategiske området i samarbeid med de andre departementene og Forskningsrådet, og med intensjon om ferdigstilling rundt første kvartal 2017. Styringsinformasjonen vil bli ettersendt i et tillegg til tildelingsbrevet.

Strategisk område: Klima, miljø og miljøvennlig energi

De største miljøutfordringene er klimaendringer, miljøgifter og tap av naturmangfold. Utfordringene er komplekse og må ses i sammenheng. Norge skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Forskningsrådet skal bidra til utvikling av kunnskap og teknologi for en

bærekraftig omstilling, klimatilpasning, miljøvennlig energi og langsiktig bevaring av velfungerende økosystemer. Dette krever en internasjonal, tverrfaglig, målrettet og helhetlig forsknings- og innovasjonsinnsats for en grønn samfunnsutvikling, som også fremmer grønn verdiskaping.

Styringsinformasjon:

- Det skal utvikles styringsinformasjon for dette strategiske området i samarbeid med de andre departementene og Forskningsrådet, og med intensjon om ferdigstilling rundt første kvartal 2017. Styringsinformasjon og rapporteringskrav vil bli ettersendt i et tillegg til tildelingsbrevet.

Mål 4: Et velfungerende forskningssystem

Et velfungerende forskningssystem er en grunnleggende forutsetning for å nå målene i forskningspolitikken. Forskningsrådet skal legge til rette for at forskningsressurser og -resultater utnyttes best mulig. Forskningsrådet skal bidra til å utvikle det nasjonale forskningssystemet, til styrket helhet og samspill, og til god interaksjon med internasjonale forskningsarenaer.

Strategisk område: Økt deltakelse i Horisont 2020

Deltakelse i internasjonalt forskningssamarbeid er et sentralt virkemiddel for å forbedre norsk forskning, både for å oppnå høyere vitenskapelig kvalitet og større positive bidrag til samfunns- og næringsutviklingen. Europa er det viktigste området for norske samarbeidsrelasjoner og deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon det viktigste enkelttiltaket for internasjonalisering av norsk forskning. Forskningsrådet skal bidra til å mobilisere til økt deltakelse i rammeprogrammet og til at søknadene i større grad kvalifiserer til støtte.

Styringsinformasjon:

- Forskningsrådet avgjør styringsinformasjonen under det strategiske området. Rapporteringen skal reflektere over hva gjennomførte undersøkelser i tilknytning til rammeprogrammet kan si om Forskningsrådets måloppnåelse.

Strategisk område: Strukturerende endringer

Forskningsrådet skal stimulere til endringer som gjør forskningssystemet bedre i stand til å svare på forventningene i forskningspolitikken. Dette innebærer påvirkning på samspillet mellom aktørene i systemet, mellom disipliner og forskningstema, og på de menneskelige ressursene.

Styringsinformasjon:

- Det skal utvikles styringsinformasjon for dette strategiske området i samarbeid med de andre departementene og Forskningsrådet, og med intensjon om ferdigstilling rundt første kvartal 2017. Styringsinformasjon og rapporteringskrav vil bli ettersendt i et tillegg til tildelingsbrevet.

Mål 5: God rådgivning

Forskningsrådet har ansvar for å gi myndighetene råd i forskningspolitiske saker. Forskningsrådet skal gi råd som grunnlag for utforming av forskningspolitikken (herunder sektorvise problemstillinger), og for hvordan de gjeldende forskningspolitiske prioriteringer bør følges opp.

Strategisk område: Relevante og velbegrunnede forskningspolitiske råd til departementene
Dette strategiske området skal legge til rette for en strategisk dialog med departementene om de viktigste elementene i Forskningsrådets rådgivningsfunksjon.

Dialogen vil dreie seg både om kvaliteten og effektiviteten i rådgivningen. Kvalitet handler i stor grad om hvor relevante, velfunderte og godt begrunnet rådene er. For å ha effekt må også rådene tas i bruk, og rådgivningsprosessen legge til rette for dette (til riktig tid, i riktig format, med en tillitsvekkende dialog, osv.).

Styringsinformasjon:

- Forskningsrådet avgjør styringsinformasjonen under det strategiske området.

3.2 Områder som skal ha særlig oppmerksomhet i 2017

Nedenfor følger en nærmere omtale av områder som skal ha særlig oppmerksomhet i 2017 og som er relevante for flere av målene:

- Oppfølging og rullering av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet fortsetter å følge opp langtidsplanen. Departementet ønsker tett samarbeid med Forskningsrådet i arbeidet med rulleringen av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.

- Oppfølging av strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU
Regjeringen har klare forventninger om at norske fagmiljøer og samfunns- og næringsliv deltar aktivt i Horisont 2020-samarbeidet og at de på noen områder er i front på den europeiske konkurransearenaen. God og effektiv mobilisering til deltakelse i Horisont 2020 krever en helhetlig offentlig innsats som fokuserer på de potensielle deltakeres behov. Dette forutsetter et tett og godt samarbeid mellom Norges forskningsråd og Innovasjon Norge. Kunnskapsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet forventer at samarbeidet mellom Norges forskningsråd og Innovasjon Norge videreutvikles og styrkes (jf. også oppdrag i punkt 5.5).

- Effektivisering og digitalisering
Regjeringen er opptatt av effektivisering og viser til omtale i punkt 5.3. Regjeringen har innført en avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform (ABE-reformen), som bl.a. medfører reduserte bevilgninger til driftsutgifter. Departementet forventer at reduksjonen benyttes på effektivisering og ikke fører til redusert kvalitet i tjenesteproduksjonen.

- Åpen forskning

Kunnskapsdepartementet ser behov for bistand fra Forskningsrådet i forbindelse med strategi for tilgjengeliggjøring av, og tilgang til, data. Dette gjelder både data som er resultater av forskning og data som er relevante for forskning. Den tematiske bredden i problemstillingen tilsier at ulike deler av Forskningsrådets organisasjon bør bidra med kunnskap, innsikt og øvrig rådgivning. Departementet vil komme nærmere tilbake til dette gjennom dialog med Forskningsrådet.

4. RAPPORTERING

Årsrapporten skal gi et dekkende bilde av Forskningsrådets innsats og resultater. Dette skal gi departementene grunnlag for å vurdere ressursbruk og måloppnåelse, jf. krav til årsrapport i bestemmelser om økonomistyring i staten. Vi viser også til punkt 5 og punkt 7 for nærmere informasjon om hhv. andre rapporteringskrav og frister.

Årsrapporten skal også inneholde en rapportering for administrasjonsbudsjettet (som også viser forbruk per departement), og redegjøre for hva som er gjort for å oppfylle aktivitetsplikten etter likestillingslovens § 1a, diskrimineringsloven §3a og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven §3.

Vedlagt følger struktur og forventninger til innhold i årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse) og vedlegg til årsrapporten (departementsvise årsrapporter) som skal legges til grunn for Forskningsrådets rapportering i 2017. I tillegg til å følge DFØs krav til årsrapport, bygger strukturen og forventningene på styringsdokumentet for Forskningsrådet og på funn fra PwCs følgeevaluering av styringssystemet.

4.1 Årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse)

Forskningsrådets årsrapport har to hoveddeler: 1) Forskningsrådets mål og 2) oppfølging av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.

4.1.1 Rapportering på Forskningsrådets mål

I punkt 3.1 i dette tildelingsbrevet fremgår mål, strategiske områder og hvilken styringsinformasjon som departementene forventer at Forskningsrådet rapporterer på. Der det er mulig er det også en forventning om at Forskningsrådet skal bryte ned styringsinformasjonen på ulike tematiske områder/fagområder som har særlig interesse for departementene. Forskningsrådet velger selv ytterligere informasjon som de mener er relevant for å belyse måloppnåelsen. Vurderingen av måloppnåelse må ikke alene være knyttet til aktiviteter i rapporteringsåret, men kan skrive seg fra aktiviteter så langt tilbake i tid som det er hensiktsmessig å inkludere. Vurderingen av måloppnåelse skal gjøres på grunnlag av de strategiske områdene under målene. I tillegg kan Forskningsrådet vurdere å trekke inn andre områder enn de strategiske områdene for å belyse måloppnåelsen.

All informasjon knyttet til Forskningsrådets måloppnåelse skal presenteres i rapport på samlet måloppnåelse. Dette skal bidra til å gjøre det enklere for departementene å vurdere helheten i Forskningsrådets måloppnåelse.

Vi viser til vedlagte struktur og forventninger til innhold i årsrapporten for nærmere omtale av forventninger til innholdet i rapport på samlet måloppnåelse.

Som nevnt ovenfor vil Kunnskapsdepartementet forut for fastsettelsen av styringsinformasjon normalt ha en prosess der departementene og Forskningsrådet involveres. I prosessen skal det gjøres vurderinger av hva slags type styringsinformasjon som vil være best egnet for å gi informasjon om måloppnåelse. Det handler primært om å få en felles forståelse av hva det er viktigst å få informasjon om, innenfor et gitt strategisk område. I noen tilfeller vil dette være informasjon Forskningsrådet allerede har tilgjengelig. I andre tilfeller må informasjonen utvikles, og i prosessen skal det da også tas stilling til hvem som skal utvikle styringsinformasjonen. Kunnskapsdepartementet vil ta initiativ til å utarbeide en oversikt over planene for styringsinformasjon for de fem målene de nærmeste årene. Oversikten skal revideres og justeres samtidig med vurderingen av hva som skal fastsettes som styringsinformasjon for det neste året. Dette må sees i sammenheng med revisjonen av de strategiske områdene.

Nedenfor utdypes nærmere styringsinformasjon som departementene forventer at Forskningsrådet rapporterer på i årsrapporten for de forskjellige målene for 2017.

Mål 1: Økt vitenskapelig kvalitet

Strategisk område: Verdensledende fagmiljøer

Styringsinformasjon:

- Det skal gjennomføres en undersøkelse av Forskningsrådets bidrag til internasjonalt fremtredende fagmiljøer i Norge. Rammene for undersøkelsen fastsettes i samarbeid mellom Forskningsrådet og Kunnskapsdepartementet. Undersøkelsen skal bygge videre på arbeidet som ble gjort for dette strategiske området til årsrapporten for 2016.

Strategisk område: Identifisering og stimulering av vitenskapelig kvalitet generelt

Styringsinformasjon:

- Det skal gjennomføres en undersøkelse av Forskningsrådets bidrag til vitenskapelig kvalitet, som benytter Forskningsrådets databaser og informasjon om søknader, tildelinger og fagfellevurderinger.

Mål 2: Økt verdiskaping i næringslivet

Strategisk område: Økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv

Styringsinformasjon:

- *FoU-innsatsen i foretakene med støtte sammenlignet med FoU-innsatsen i foretakene med avslåtte søknader som er vurdert som gode*
Det skal undersøkes hvordan Forskningsrådet bidrar til å øke FoU-innsatsen i foretakene med støtte ved å sammenligne med søkere uten støtte. Undersøkelsen skal bygge på FoU-statistikk på foretaksnivå og Forskningsrådets søknadsvurderinger. Den

endelige avgrensningen av karakterer man vil sammenligne må gjøres av miljøet som får i oppdrag å lage indikatoren.

- *Utvikling i FoU-innsats for foretak med støtte*
Det skal undersøkes hvordan Forskningsrådet bidrar til å øke FoU-innsatsen i foretakene med støtte ved å sammenligne med FoU-innsatsen før støtten. Undersøkelsen skal bygge på FoU-statistikk på foretaksnivå. Undersøkelsen bør se på både total egenutført FoU og forholdet mellom egenfinansiering og offentlig støtte.
- *Forskningsrådets vurdering av bedrifts- og samfunnsøkonomisk effekt*
Undersøkelsen skal bygge på delkarakterer fra Forskningsrådets søknadsvurderinger.

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- *Utvikling i omsetning for foretak med støtte*
Det skal undersøkes hvordan den økonomiske aktiviteten utvikler seg i foretakene med støtte. Undersøkelsen skal bygge på regnskapsdata i bedrifts- og foretaksregisteret.
- *Brukernes vurderinger av oppnådde resultater og betydningen av ulike former for utbytte fra prosjektet*
Vurderingen skal baseres på data fra fremdrifts- og sluttrapporter samt data innhentet gjennom spørreundersøkelser.

Strategisk område: Styrket evne til omstilling i norsk økonomi

Styringsinformasjon:

- *Forskningsrådets bidrag for å styrke omstillingsevnen i norsk økonomi*
Forskningsrådet skal gi en kortfattet vurdering av sin aktivitet for å styrke omstillingsevnen i norsk økonomi. Vurderingen skal inkludere begrunnelser for de viktigste tiltakene og prioriteringer som er gjort, hvilke virkninger de har hatt, og hvilke effekter man mener man kan oppnå fremover.

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- *Forskningsrådets tildelinger og fremtidig utvikling i ulike næringer*
Forskningsrådet skal vurdere hvordan tildelingene fordeler og har fordelt seg på ulike næringer, og hvordan man ser for seg næringsutviklingen fremover. Data skal hentes fra Forskningsrådets databaser.
- *FoU-innsats og økonomisk utvikling i ulike næringer*
Forskningsrådet skal beskrive og vurdere sin rolle i å påvirke FoU-innsatsen i næringslivet og fordelingen på ulike næringer. Redegjørelsen skal inneholde en beskrivelse av næringslivets FoU-innsats fordelt på ulike næringer, og sett i lys av næringsutviklingen. Data hentes fra tilgjengelig statistikk (FoU-statistikk, nasjonalregnskap).

Strategisk område: Bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljøer og næringsliv

Styringsinformasjon:

- *Forskningsrådets bidrag for å styrke kunnskapsoverføring og samspill mellom foretak og forskningsinstitusjoner*

Forskningsrådet skal gi en kortfattet vurdering av aktiviteten for å styrke kunnskapsoverføring og samspill mellom foretak og forskningsinstitusjoner. Vurderingen skal begrunne de viktigste tiltakene og prioriteringene som er gjort, virkningene av dem og hvilken effekt de er ment å ha på verdiskapingen. Redegjørelsen skal inkludere en vurdering av bidraget til kunnskapsoverføring målt gjennom næringslivets kjøp av FoU-tjenester.

- *Private investeringer i kommersialiseringsprosjekter med støtte fra Forskningsrådet ved offentlig finansierte forskningsinstitusjoner*

Det skal gis en oversikt og vurdering av investeringer i støttede kommersialiseringsprosjekter. Investeringene kan være i form av inntekter fra lisenser eller salg av patenter, emisjoner, salg og børsnotering. Oversikten skal dekke den totale porteføljen og inkludere tidsserier over minst fem år.

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- *Andel av prosjekter som er finansiert av andre enn Forskningsrådet (fordelt på kilde, søknadstype og program)*

Forskningsrådets støtte skal være utløsende for et forskningsprosjekt. Samtidig bidrar privat medfinansiering til å sikre at andre går god for det kommersielle potensialet i prosjektet. Andelen av prosjektene som er privat finansiert er i stor grad gitt av søknadstypen, men kan allikevel gi nyttig informasjon for å diskutere om Forskningsrådet har funnet en god balanse mellom disse hensynene. Tallene hentes fra Forskningsrådets database.

Mål 3: Møte store samfunnsutfordringer

Strategisk område: Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester

Styringsinformasjon:

- I utgangspunktet legges det opp til at Forskningsrådet avgjør styringsinformasjonen på området *fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester*, men spørsmålet vil vurderes på nytt i lys av kravene som blir fastsatt for *Hav og Klima, miljø og miljøvennlig energi*

Strategiske områder: Hav og Klima, miljø og miljøvennlig energi

Styringsinformasjon:

- Det skal utvikles styringsinformasjon for de strategiske områdene i samarbeid med de andre departementene og Forskningsrådet, og med intensjon om ferdigstilling rundt første kvartal 2017. Styringsinformasjon og rapporteringskrav vil bli ettersendt i et tillegg til tildelingsbrevet.

Mål 4: Et velfungerende forskningssystem

Strategisk område: Økt deltakelse i Horisont 2020

Styringsinformasjon: Forskningsrådet avgjør styringsinformasjonen under det strategiske området. Rapporteringen skal reflektere over hva gjennomførte undersøkelser i tilknytning til rammeprogrammet kan si om Forskningsrådets måloppnåelse (f.eks. undersøkelsene gjennomført for årsrapporten for 2016, og oppdraget utlyst av Forskningsrådet for å studere potensialet for økt deltakelse i Horisont 2020).

Strategisk område: *Strukturerende endringer*

Styringsinformasjon:

- Det skal utvikles styringsinformasjon for dette strategiske området i samarbeid med de andre departementene og Forskningsrådet, og med intensjon om ferdigstilling rundt første kvartal 2017. Styringsinformasjon og rapporteringskrav vil bli ettersendt i et tillegg til tildelingsbrevet.

Mål 5: God rådgivning

Strategisk område: *Relevante og velbegrunnede forskningspolitiske råd til departementene*

Styringsinformasjon: Forskningsrådet avgjør styringsinformasjonen under det strategiske området.

4.1.2 Rapportering på oppfølging av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning

Kunnskapsdepartementet ber om at Forskningsrådet i sin rapport på langtidsplan for forskning og høyere utdanning (Meld. St. 7 (2014-2015)) redegjøre for hvordan rådets FoU-tildelinger er fordelt på regjeringens prioriteringer i langtidsplanen for gjeldende år og sammenliknet med tidligere år der det er mulig. Det er først og fremst snakk om aktiviteter og pengestrømmer heller enn måloppnåelse (virkninger og effekter). Vi viser til vedlagte struktur og forventninger til innhold i årsrapporten for nærmere omtale av forventninger til rapportering på oppfølging av langtidsplanen.

4.2 Vedlegg til årsrapport (departementsvise rapporter)

De departementsvise rapportene skal supplere rapporten på samlet måloppnåelse ved å gi relevant informasjon som grunnlag for departementenes styringsmøter og for departementenes arbeid med Prop 1 S. De departementsvise rapportene skal gi korte vurderinger med vekt på virkninger av Forskningsrådets bidrag til de sektorpolitiske prioriteringene.

Forskningsrådets vurderinger skal gis med utgangspunkt i ulike dimensjoner som fremgår i den standardiserte strukturen og forventningene til innholdet i de departementsvise rapportene (jf. vedlagte struktur og forventninger til innhold i årsrapporten). Dette er dimensjoner som er vesentlig for styringen av departementenes bevilgninger, og som er utarbeidet i samarbeid med departementene for å sikre at de dekker departementenes behov for styringsinformasjon.

Rapportene må ta hensyn til departementenes ulike bevilgningsnivå og må tilpasses hvert enkelt departement (jf. tildelingsbrevene). I punkt 5 i departementenes tildelingsbrev fremgår

det hvilke sektorpolitiske prioriteringer det aktuelle departementet forventer å få rapportering på.

5. ANDRE KRAV OG FORVENTNINGER

Krav som gjelder for alle Kunnskapsdepartementets underliggende virksomheter:

5.1 Samfunnssikkerhet og beredskap

Styringsdokument for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i kunnskapssektoren (revidert oktober 2016) skal ligge til grunn for Forskningsrådets arbeid på dette feltet. Forskningsrådet skal utføre virksomhetstilpassede risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) minimum annet hvert år, ha oppdaterte krise- og beredskapsplaner og gjennomføre årlige kriseøvelser.

Disse kravene til samfunnssikkerhet og beredskap omfatter også informasjonssikkerhetsarbeidet. Forskningsrådet skal påse at informasjonssikkerhetsarbeidet er i samsvar med eForvaltningsforskriften og de fem tiltaksområdene i Kommunal og moderniseringsdepartementets Handlingsplan for informasjonssikkerhet i statsforvaltningen 2015-2017. Departementet viser til UNINETTs veiledning til ledelsessystem for informasjonssikkerhet, NSMs anbefalte tiltak mot dataangrep og Veiledning i beredskapsplanlegging utarbeidet av Utdanningsdirektoratet og Politidirektoratet (revidert desember 2015).

Forskningsrådet skal i årsrapporten for 2017 rapportere på følgende:

1. Er det gjennomført/revidert en ROS-analyse i 2016 eller 2017?
2. Er det gjennomført og evaluert en kriseøvelse i 2017?
3. Redegjør kort og overordnet (maks. 1 side) for virksomhetens oppfølging av de fem tiltaksområdene i Handlingsplan for informasjonssikkerhet, herunder kort beskrive og vurdere virksomhetens ledelsessystem for informasjonssikkerhet.

Dersom spørsmål 1 og/eller 2 besvares med "nei", må Forskningsrådet opplyse om hvorfor tiltaket ikke er gjennomført, og presentere en forpliktende plan for når og hvordan tiltaket skal gjennomføres.

Kunnskapsdepartementet vil vurdere nærmere om departementet skal foreta sikkerhets- og beredskapstilsyn i Forskningsrådet i løpet av 2017.

5.2 Sikkerhetsloven (gradert informasjon)

Lov om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) gjelder for forvaltningsorganer som håndterer skjermingsverdig og sikkerhetsgradert informasjon. Forskningsrådet skal i årsrapporten for 2017 rapportere på følgende:

1. Håndterer virksomheten gradert informasjon etter sikkerhetsloven?
2. I hvilken sammenheng håndterer virksomheten slik informasjon?
3. Hvilke rutiner og systemer har virksomheten for å håndtere slik informasjon?

Svarene må være av en slik karakter at de ikke unntas offentlighet. Ved tvil må Kunnskapsdepartementet kontaktes.

5.3 Lærlinger

Regjeringen og partene i arbeidslivet signerte våren 2016 en ny samfunnskontrakt for flere lære plasser for perioden 2016–2020. Målet med den nye kontrakten er å sørge for at alle kvalifiserte elever som ønsker det, skal få tilbud om læreplass. Se mer informasjon på nettsiden laerlingloftet.no.

I 2017 skal Forskningsrådet ha minst én lærling tilknyttet seg, og minst like mange lærlinger som i 2016. Vi ber om at Forskningsrådet fortsatt samarbeider med de nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK) for at FEK skulle kunne oppfylle kravet om lærlinger. Virksomheten skal også hvert år vurdere om den kan øke antall lærlinger og tilby opplæring i nye lærefag. Alle statlige virksomheter skal knytte seg til opplæringskontoret OK Stat eller et annet opplæringskontor.

I årsrapporten for 2017 skal Forskningsrådet rapportere om antall lærlinger per år i perioden 2014 – 2017, om det er vurdert å øke antall lærlinger og innenfor hvilke fag, og orientere om hvilket opplæringskontor virksomheten er tilknyttet. Virksomheter som ikke har oppfylt kravene, må redegjøre for årsakene til dette og hva de har gjort for å oppfylle kravene.

Fellesføring fra regjeringen:

5.4 Effektivisering og produktivetsforbedring

Norges forskningsråd skal arbeide systematisk med å utnytte tildelte ressurser bedre og øke produktiviteten. Digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester (digitalt førstevalg) er et sentralt virkemiddel i dette arbeidet, sammen med for eksempel omorganisering, prosessforbedring og annen bruk av teknologi. I årsrapporten skal Forskningsrådet gjøre rede for iverksatte og planlagte effektiviseringstiltak. Det skal her fremgå at tiltak som inneholder digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester er særlig vurdert. Det skal også gjøres rede for hvordan effektiviseringsgevinstene av tiltakene skal hentes ut, slik at de kan omdisponeres til prioriterte områder.

Som nevnt over har regjeringen satt i gang en områdegjennomgang av tildelinger til forskning gjennom Norges forskningsråd. Departementet er kjent med det arbeidet Forskningsrådet har igangsatt med sikte på å konkretisere kostnadsreduksjoner, og forventer at rådet følger opp disse effektiviseringstiltakene uavhengig av områdegjennomgangen.

Særskilt krav fra Kunnskapsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet til Norges forskningsråd og Innovasjon Norge:

5.5 God og effektiv mobilisering og støtte til deltakelse i Horisont 2020

Potensialet for å øke omfanget av deltakelsen i Horisont 2020 er til stede i alle sektorer og innenfor de fleste fagmiljøer. I sin strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU, fremmer regjeringen klare forventninger om at norske fagmiljøer og samfunns- og næringsliv deltar aktivt i samarbeidet og at de på noen områder er i front på den europeiske konkurransearenaen. Regjeringen har trappet opp ordninger til stimulering for god norsk deltakelse i Horisont 2020 gjennom oppfølgingen av Meld. St. 7 (2014-2015) Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015-2024. Midlene har gått til målrettede tiltak for ulike sektorer gjennom ordninger i Norges forskningsråd og Innovasjon Norge. God mobilisering av næringslivet og mobilisering mot innovasjonsaktiviteter i Horisont 2020 krever tett samarbeid mellom Norges forskningsråd og Innovasjon Norge.

Kunnskapsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet ber, i den forbindelse, om en felles og enhetlig tilbakemelding om mobiliseringsarbeidet rettet mot næringslivet og mot innovasjonsaktiviteter i Horisont 2020. Innovasjon Norge og Norges forskningsråd har ulike kompetanse og forskjellige nasjonale roller. Kompetansen og rollen til begge virksomhetene er vesentlig for å løse oppdraget og sikre god norsk deltakelse. I sin tilbakemelding bes Norges forskningsråd og Innovasjon Norge om å presentere løsninger og forslag til tiltak som kan skape en god og effektiv felles førstelinje for mobilisering og rådgivning mot næringslivet og andre relevante aktører. Målet er at brukerne skal møte et klart, tydelig og brukervennlig virkemiddelapparat når det gjelder mobilisering og støtte til deltakelse i H2020, der duplisering av arbeidsoppgaver unngås.

5.6 Samarbeid om testfasiliteter

Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og Siva skal samarbeide om utvikling av satsingen på støtte til testfasiliteter, jf. bevilgning over Sivas budsjett, kap. 2426 ny post 71. Det forutsettes at virkemiddelaktørene samarbeider slik at man utnytter eventuelle synergieffekter mellom eksisterende ordninger og den nye tilskuddsordningen.

6. ETATSSTYRINGSMØTET

Kunnskapsdepartementet vil på etatsstyringsmøtet i 2017 ha strategisk dialog om Forskningsrådets måloppnåelse og forventninger om framtidig utvikling og prioriteringer. Kunnskapsdepartementet vil i forkant involvere de øvrige departementene i forberedelsene. Etatsstyringsmøtet skal være i begynnelsen av juni. Dato for møtet fastsettes senere. Kunnskapsdepartementet forventer at styreleder, nestleder og divisjonsstyrelederne deltar.

Kunnskapsdepartementet legger opp til en omforent dagsorden for etatsstyringsmøtet. Departementet ber derfor om at Forskningsrådet melder inn strategisk viktige saker til

etatsstyringsmøtet samtidig med innsending av årsrapporten for 2016, 15. mars 2017. Kunnskapsdepartementet vil sende Forskningsrådet dagsorden for møtet i god tid.

7. FRISTER

Leveranse	Frist	Mottakere	Utfyllende informasjon
Årsregnskap 2017	1. mars 2018	KD	KD oversender årsregnskap til Riksrevisjonen. Oversikt over overførte midler fordelt på poster i statsbudsjettet skal framlegges sammen med regnskapet. Forskningsrådet kan ta utgangspunkt i rapport om overførte midler på program/aktivitetsnivå. Der det er samfinansiering av programmer, godtas en andelsberegning av programmene. Regnskapet skal leveres departementet i tråd med kontoplanen i de statlige regnskapsstandarder (SRS), og det skal leveres en kontantstrømsoppstilling etter den direkte metoden
Årsrapport 2017 (rapport på samlet måloppnåelse)	15. mars 2018	Dep.	.
Vedlegg til årsrapport (departementsvise rapporter)	1. mai 2018	Dep.	
Samlerapport om de regionale forskningsfondenes virksomhet i 2017	1. mai 2018	KD	Forskningsrådet skal rapportere om sitt samarbeid med fondene og for bruken av midlene tildelt Forskningsrådet til dekking av administrative oppgaver, jf. "Retningslinjer for regionale forskningsfond" fastsatt av Kunnskapsdepartementet 23. 10. 2009.
Årsrapport for forskningsinstituttene 2017	1. juni 2018	Dep.	
Avviksrapport for 1. halvår 2017	20. august 2017	Dep.	Avviksrapportene skal rettes mot vesentlige avvik i forhold til mål og krav som er angitt i tildelingsbrevene. Forskningsrådet skal videre fremme forslag om mulige korrigerende tiltak, jf. «Bestemmelser om økonomistyring i staten», punkt 1.5.1. Avviksrapporten for første halvår skal inkludere et anslag for forventet overføring til neste år.
Avviksrapport for 2017 (i årsrapporten 2017)	15. mars 2018	Dep.	
Vedtatt budsjett for 2017	1. mars 2017	Dep.	Budsjettet skal inneholde en redegjørelse for hvordan Forskningsrådet vil følge opp de prioriteringer som er gitt i Prop. 1 S (2016-2017) og i departementenes tildelingsbrev. I budsjettet skal det avslutningsvis gis en departementsvis oversikt over endelig fordeling av tildelt budsjetttramme på program/aktivitetsnivå. Oversikten skal gi informasjon om de ulike programmene totale budsjetttramme samt vise hvor stor andel hvert departement har i de ulike programmene. Dokumentet skal inneholde en oversikt over alle aktiviteters budsjett for 2016, budsjett for 2017 og disponibelt budsjett 2017 (som inkluderer overføringer fra tidligere år).

Satsingsforslag 2019	1. nov. 2018	Dep.	<p>Forslaget til store satsinger skal følge opp langtidsplanen for forskning og høyere utdanning og skal angi klare prioriteringer. Forskningsrådet skal se på mulighetene for omprioriteringer som gir rom for satsinger innenfor den eksisterende økonomiske rammen. Det må komme tydelig fram hvordan eventuelle frihetsgrader innenfor departementenes bevilgninger skal benyttes. Det stilles stadig større krav til det faglige grunnlaget for forslag til satsinger på forskning og innovasjon. Forskningsrådets budsjettråd bør speile kunnskapsbaserte vurderinger av kortsiktige og langsiktige forskningsbehov. KD viser også til nye retningslinjer for satsingsforslag som vil ha konsekvenser for Forskningsrådets arbeid med Store satsinger, jf. ny utredningsinstruks.</p> <p>Forskningsrådet trenger heretter ikke å utarbeide budsjettforslag. De årlige satsingsforslagene skal inneholde de utdypninger og detaljeringer som departementene trenger og som tidligere har inngått i budsjettforslaget.</p>
Standardiserte økonomiske nøkkeltall	13. februar og 20. februar 2017		<p>Nettobudsjetterte virksomheters utgifter og inntekter skal synliggjøres for å gi et best mulig bilde av statens samlede inntekter og utgifter for virksomheter som omfattes av statsbudsjettet, jf. rundskriv R-8/2016, (statsregnskapet 2015) og R-9/2016 (statsbudsjettet 2017). Kunnskapsdepartementets frist til statsregnskapet er 28. februar, Forskningsrådets frist til Kunnskapsdepartementet for endelige tall til statsregnskapet er 20. februar. De standardiserte økonomiske nøkkeltallene skal også oppgis til departementet som ledd i forberedelsene til regjeringens første budsjettkonferanse. Dette har frist 13. februar, og kan eventuelt være foreløpige tall.</p>

Kunnskapsdepartementet minner om kravene som følger av Finansdepartementets siste revidering av økonomibestemmelsene og rundskriv R-115 om utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap.

- Økonomibestemmelsene pkt. 2.3.2: Virksomheten skal publisere tildelingsbrevet på sine nettsider så snart det er mottatt.
- Økonomibestemmelsene pkt. 2.3.3: Årsrapporten skal publiseres på virksomhetens nettsider innen 1. mai eller så snart den er behandlet i styringsdialogen mellom departementet og virksomheten.
- Rundskriv R-115, pkt. 4.2: Virksomheten skal publisere revisjonsberetningen som et tillegg til årsregnskapet, etter at Riksrevisjonen har overlevert Dokument 1 til Stortinget og resultatet av regnskapsrevisjonen dermed er offentlig.

Del 2 – Kunnskapsdepartementet som sektordepartement

1. INNLEDNING

Stortinget har gjort vedtak om bevilgning for 2017, jf. Innst. 12 S (2016-2017), Innst. 14 S. (2016-2017), Prop. 1 S (2016-2017)

2. MÅL, STRATEGISKE OMRÅDER OG STYRINGSINFORMASJON FOR NORGES FORSKNINGSRÅD

Regjeringen har fastsatt fem mål for Forskningsrådets virksomhet:

- Mål 1: Økt vitenskapelig kvalitet
- Mål 2: Økt verdiskaping i næringslivet
- Mål 3: Møte store samfunnsutfordringer
- Mål 4: Et velfungerende forskningssystem
- Mål 5: God rådgivning

Vi viser til Kunnskapsdepartementets brev som etatsstyrer for en nærmere omtale av målene, strategiske områder og styringsinformasjon.

2.1 Sektorpolitiske prioriteringer fra Kunnskapsdepartementet

Kunnskapsdepartementet arbeider etter tre overordnede mål for kunnskapssektoren:

1. Utdanning og læring for utvikling og deltakelse i samfunnet for hver enkelt
2. Kompetanse som trengs i dag og i framtiden
3. Kunnskap for ny erkjennning, samfunnsutvikling og konkurransekraft

Norges forskningsråd er en sentral aktør i det norske forsknings- og innovasjonssystemet og et sentralt virkemiddel for å nå Kunnskapsdepartementets overordnede mål.

Kunnskapsdepartementets midler til Forskningsrådet skal i særlig grad bidra til å finansiere:

- Langsiktig, grunnleggende forskning, dvs. ansvar for grunnforskning og særlige satsinger rettet mot UH-sektoren (i hovedsak bevilgningene under kap. 285 post 52 og kap. 281 post 50).
- Sektorovergripende forskning, dvs. ansvar for sektorovergripende satsinger og instituttbevilgninger (i hovedsak bevilgningene under kap. 285 postene 53, 54 og 55, kap. 287 postene 57 og 60, kap. 288 post 21)
- Forskning om kunnskapssektoren (barnehage, utdanning og forskning, bevilgninger over flere poster)

Kunnskapsdepartementet tildeler midler til Forskningsrådet over mange kapitler og poster, og midlene under en post bidrar til flere av målene for rådet. Kunnskapsdepartementets midler skal bidra inn mot alle de fem målene for Forskningsrådet.

2.2 Styringsinformasjon

Når det gjelder omtale av styringsinformasjon for målene som er felles for alle departementene, viser vi til Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev som etatsstyrer, punkt 3.

Styringsinformasjon for de sektorpolitiske prioriteringene fremgår i den standardiserte strukturen for forventninger til innholdet i de departementsvise rapportene. Her fremkommer sentrale dimensjoner Forskningsrådet kan bruke for styringen av departementenes bevilgninger. Vi viser til punkt 5 i dette tildelingsbrevet for presisering av hvilke sektorpolitiske prioriteringer Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet skal rapportere på i den departementsvise rapporten.

3. BUDSJETTILDELINGER OG FULLMAKTER FOR 2017

Kunnskapsdepartementet tildeler Norges forskningsråd kroner 4 169 302 000 i 2017. Til grunn for bevilgningene ligger en reduksjon i bevilgningene knyttet til avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen som for 2017 er satt til 0,8 pst. Denne reformen er et årlig krav som forutsetter at alle statlige virksomheter setter i verk tiltak for å bli mer effektive.

Fordelingen av midler over forskjellige kapitler og poster i departementets budsjett følger nedenfor. Det vises også til omtale av de enkelte kapitlene og postene i Kunnskapsdepartementets Prop. 1 S (2016-2017).

3.1 Hovedprioriteringene i statsbudsjettet for 2017 er som følger:

Langsiktig, grunnleggende forskning, kap./post 285.52

Midlene over kap. 285 post 52 skal finansiere langsiktig, grunnleggende forskning på alle fagområder og bidra til å forbedre den vitenskapelige kvaliteten i forskningsmiljøer eller på enkelte forskningsområder. I 2017 styrker Kunnskapsdepartementet Fri prosjektstøtte Toppforsk med 50 mill. kroner, FRIPRO Unge Forskertalenter med 10 mill. kroner og SFF-ordningen med 17 mill. kroner.

For å bedre koordineringen av den internasjonale forskningen på Svalbard økes midlene til Svalbard Science Forum og Forskningsrådets kontor på Svalbard med 5 mill. kroner i 2017.

Strategiske satsinger, kap./post 285.53

Midlene over denne posten skal særlig støtte opp om den koordinerende rollen Kunnskapsdepartementet har i forskningspolitikken. Midlene skal finansiere store programmer, sentersatsinger (SFI og FME), handlingsrettede programmer og stimuleringsordninger for internasjonalt forskings samarbeid.

I 2017 trapper Kunnskapsdepartementet opp midlene til stimulerings tiltak for god norsk deltakelse i EUs rammeprogram med til sammen 75 mill. kroner. Midlene skal gå til å styrke STIM-EU og eventuelle andre virkemidler der det er dokumenterte behov.

Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet kontinuerlig vurderer effektene av og fremdriften i de enkelte tiltakene slik at rådet kan vurdere eventuell omfordeling av midlene.

Av de samlede bevilgningene på denne posten vil departementet tildele 27,2 mill. kroner direkte til Innovasjon Norge, jf. eget oppdragsbrev om dette.

Det vises også til punkt 3.2 og 5.5 i Kunnskapsdepartementets brev som etatsstyrende departement. Av midlene som tildeles Forskningsrådet skal 2,2 mill. kroner gå til SIU for å dekke lønnskostnadene for deres representant ved Kunnskapskontoret i Brussel. Disse midlene vil fra 2018 bli overført til SIU.

10 mill. kroner er satt av til prosjektet «Arven etter Nansen». Midlene skal i 2017 brukes bl.a. i et forprosjekt for å utvikle en revidert prosjektbeskrivelse og gjøre de forberedelser som trengs for prosjektstart i 2018. Det forutsettes god dialog mellom Forskningsrådet og «Arven etter Nansen» i forprosjektperioden. Revidert prosjektbeskrivelse skal være kvalitetssikret og godkjent av Forskningsrådet i tide til at hovedprosjektet kan starte opp når forskningsfartøyet Kronprins Haakon er klart for drift ved årsskiftet 2017/2018.

Som en del av oppfølgingen av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning økes midlene med 10 mill. kroner til å opprette 25 rekrutteringsstillinger i instituttsektoren. Fordeling av rekrutteringsstillingene til instituttsektoren i 2017 foretas av Forskningsrådet etter samme mønster som i 2016, bortsett fra at midlene ikke er forbeholdt teknisk-industrielle institutter. Øremerking til MNT-fag gjelder fortsatt. Forskningsrådet må også overveie om Simula skal inkluderes blant institutter som vurderes for stillinger. Videre økes bevilgningene med 15,6 mill. kroner for helårseffekt av midlene som ble tildelt i 2016 til nye rekrutteringsstillinger til instituttsektoren.

For å styrke det faglige norske lederskapet av den internasjonale forskningsvirksomheten på Svalbard økes bevilgningene med 5 mill. kroner til relevante programmer i Forskningsrådet.

Forskningsinfrastruktur, kap./post 285.54

Midlene over denne posten skal bidra til et velfungerende forskningssystem og økt vitenskapelig kvalitet. Satsingen på forskningsinfrastruktur skal bidra til å utvikle verdensledende fagmiljøer. Samtidig skal infrastruktur av høy kvalitet bidra til økt internasjonalisering og rekruttering.

Midlene over denne posten økes med 100 mill. kroner i 2017. Samtidig blir 337 mill. kroner trukket ut som et ettårig reduksjon i 2017 for å få ned overføringene på denne posten. Den ettårige reduksjonen skal ikke føre til redusert aktivitet, og Forskningsrådet skal fortsette å lyse ut midler i tråd med opptrappingsplanen i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.

Felles tiltak for universiteter og høyskoler, tilskudd til Norges forskningsråd, kap./post 281.50

Posten omfatter strategiske midler kanalisert gjennom Norges forskningsråd til ulike forskningsprogrammer og satsinger i Norges forskningsråd. Bevilgningene på posten skal bidra til å styrke kvaliteten i UH-sektoren, gi økt uttelling i EU, styrke samspillet mellom UH-

sektor og samfunnet, og bidra i den nasjonale utviklingen på linje med målene i strukturreformen. Bevilgningene skal også styrke den profesjonsrettete forskningen.

Ordningene med offentlig sektor-ph.d. og nærings-ph.d. styrkes med 6 010 000 kroner til 15 rekrutteringsstillinger. Rekrutteringsstillingene får en tredjedels budsjetteffekt i 2017 og hel budsjetteffekt fra og med 2018. Midler til nye rekrutteringsstillinger i 2016 er videreført med helårseffekt i 2017. Det utgjør 15 587 000 kroner.

Midler til videreføring av Instituttfusjon og -samarbeid (INSTFUS) omfattes også av denne posten med inntil 10 mill. kroner. Behovet for midler til denne ordningen skal vurderes nærmere i løpet av våren 2017.

Den totale rammen på kap. 281 post 50 er på 191 436 000 kroner for 2017. I 2017 er effektiviseringskuttet på 0,8 prosent, dvs. 1 340 000 kroner. Departementet ber Forskningsrådet vurdere hvordan et effektiviseringskutt mest hensiktsmessig tas ut. Midlene til ordningene med offentlig sektor-ph.d. og nærings-ph.d. og midler til fusjoner og tettere samarbeid mellom institusjoner (INSTFUS) skal ikke utsettes for reduksjon.

Utdanningsforskning - midler over kap./poster 226.21, 226.63, 231.21, 231.51, 258.21, 281.50 og 285.53

Program for forskning og innovasjon i utdanningssektoren (FINNUT) er det viktigste tiltaket Kunnskapsdepartementet har for utdanningsforskningen, og departementet har høye ambisjoner for programmet. Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet jobber videre med den strategiske utviklingen av FINNUT, slik at programmet bidrar til å nå målene departementet har satt i Strategi for utdanningsforskning – Kvalitet og relevans 2014-2019. Forskningsrådet skal også bidra til å nå forventningene til den nye lærerutdanningen, og bidra med hjelp og støtte i arbeidet med å utvikle gode søknader. Departementet tildeler ca. 87 mill. kroner til FINNUT i 2017.

Departementet tildeler 4 mill. kroner til forskning på forebygging av antisemittisme og gruppebaserte fordommer i skolen med vekt på rekruttering. I tillegg tildeler Kommunal- og moderniseringsdepartementet 1,3 mill. kroner til prosjektet, jf. Kommunal og moderniseringsdepartementets tildelingsbrev til Forskningsrådet for 2017. Midlene inngår som et tiltak i regjeringens handlingsplan mot antisemittisme. Med forbehold om Stortingets budsjettvedtak gjelder tildelingen fram til og med 2021. Videreføring vil bli vurdert mot slutten av denne tidsperioden.

Forskningssatsingen LÆREEFFEKT har som mål å utvikle ny kunnskap om effektene av ulike former for økt lærertetthet på de laveste klassetrinnene i grunnskolen. I 2017 tildeles det 15,3 mill. kroner til LÆREEFFEKT over kap. 226 post 63. Denne summen består av den opprinnelige helårstildelingen til forskning og utvikling på 10,5 mill. kroner, og i tillegg 2,5 mill. kroner til delprosjektet som skal gi kunnskap om effekter på læringsutbytte og læringsmiljø i de kommuner og/eller skoler som har fått tilskudd til økt lærertetthet på 1.-4. trinn over kap. 226 post 63 utenom LÆREEFFEKT-satsingen, jf. tillegg til tildelingsbrev for 2016 av 18.03.16. Videre tildeles det 2,3 mill. kroner til en avsetning som skal dekke

uforutsette utgifter i LÆREEFFEKT. Denne avsetningen vil totalt utgjøre 5,8 mill. kroner i perioden 2016-2020.

Forskningsrådet tildeles i 2017 36 mill. kroner til INTPART-programmet for å fremme samarbeid med prioriterte land utenfor EU. INTPART skal bidra til utvikling av flere fremragende fagmiljøer gjennom langsiktig institusjonelt samarbeid, blant annet som et ledd i oppfølgingen av Panorama, regjeringens strategi for høyere utdannings- og forskningssamarbeid med Brasil, India, Japan, Kina, Russland og Sør-Afrika (2016-2020). Det forventes at Forskningsrådet i samarbeid med relevante aktører bidrar aktivt til å følge opp strategien, både i oppfølging av konkrete tiltak og initiativer og i sitt løpende virke for øvrig.

Andre føringer:

3.2 Administrasjonsbudsjettet. kap./post 285.55

De samlede interne administrasjonsutgiftene som består av Kunnskapsdepartementets administrasjonsbevilgning over kap. 285 post 55 og administrasjonsdelen fra departementenes forskningsbevilgninger, skal i 2017 ikke overstige 640 mill. kroner. Taket på de interne administrasjonsutgiftene reflekterer det faktum at alle underliggende virksomheter i 2017 vil få stramme administrasjonsbudsjetter. Taket følger konkret opp Stortingets krav om kutt på 0,8 pst. som følge av avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen og reduserte bevilgninger på 20 mill. kroner på kap. 285 post 55. I tillegg er det lagt inn en reduksjon i administrative utgifter knyttet til de regionale fondene på 1,4 mill. kroner som følge av reduserte bevilgninger til regionale fond, jf. kap. 287 post 60.

3.3 Midler til Norges forskningsråd 2017

Kap./post	Kapittel og postnavn	Tildeling i 1000 kroner
226.21	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, <i>Spesielle driftsutgifter</i> - FINNUT: 29,57 mill. kroner - Forskning på spesialundervisning (egen utlysning gjennom FINNUT): 5 mill. kroner - Forskning om antisemittisme og gruppebaserte fordommer: 4 mill. kroner	38 570
226.63	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, <i>Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats på 1.-4. trinn</i> - LÆREEFFEKT	15 300
226.71	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, <i>Tilskudd til vitensentre</i>	54 832
231.21	Barnehager, <i>Spesielle driftsutgifter</i> - FINNUT: 3,4 mill. kroner	

	<ul style="list-style-type: none"> - FINNUT: 10 mill. kroner – forskningscenter for barnehagerelevant forskning, jf. eget oppdrag - Kunnskapscenter for utdanning: 1 mill. kroner 	14 400
231.51	Barnehager, <i>Forskning</i> <ul style="list-style-type: none"> - FINNUT: 8,866 mill. kroner 	8 866
258.21	Tiltak for livslang læring, <i>Spesielle driftsutgifter</i> <ul style="list-style-type: none"> - FINNUT: 4,525 mill. kroner - Kunnskapscenter for utdanning: 9,82 mill. kroner 	14 345
281.50	Felles tiltak for universiteter og høyskoler, <i>Tilskudd til Norges forskningsråd</i> <ul style="list-style-type: none"> - Nærings-ph.d og offentlig-sektor-ph.d.: 67,841 mill. kroner - INSTFUS-ordning: Inntil 10 mill. kroner - Andre tiltak som finansieres under denne posten: FORNY2020, Strategiske høyskoleprogram (SHP), VRI, FINNUT (inkl. nasjonal forskerskole i lærerutdanning), forskning for forsknings- og innovasjonspolitikk (FORINNPOL), FoU-programmer for universitetsmuseene og Helsevel 	191 436
285.52	Norges forskningsråd, <i>Langsiktig, grunnleggende forskning</i>	1 661 282
285.53	Norges forskningsråd, <i>Strategiske satsinger</i> <i>(trukket ut 27,2 mill. direkte til Innovasjon Norge)</i>	1 400 455
285.54	Norges forskningsråd <i>Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse</i>	269 936
287.21	Forskningsinstitutter og andre tiltak, <i>Spesielle driftsutgifter</i> <ul style="list-style-type: none"> - Forskning for forsknings- og innovasjonspolitikk: 9 mill. kroner 	9 000
287.57	Forskningsinstitutter og andre tiltak, <i>Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter</i>	182 309
287.60	Forskningsinstitutter og andre tiltak, <i>Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning</i> <ul style="list-style-type: none"> - Norges forskningsråd for dekning av årlige administrative merutgifter knyttet til ordningen 	7 900
288.21	Internasjonale samarbeidstiltak <i>Spesielle driftsutgifter</i> <ul style="list-style-type: none"> - Internasjonale partnerskap for fremragende utdanning og forskning (INTPART) 	36 000
	Sum forskningsmidler	3 904 631
285.55	Norges forskningsråd, <i>Administrasjon</i>	264 671

	Kunnskapsdepartementet totalt	4 169 302
165.70 (UD)	Forskning, kompetanseheving og evaluering, <i>Forskning og høyere utdanning</i>	16 900

3.4 Budsjettekniske og andre forhold

Det er gjort tekniske flyttinger som innebærer følgende endringer:

SAMKUL flyttes fra 285.52 til 285.53 (40 mill. kroner)

Basisbevilgningen til NSD flyttes fra 285.52 til 285.54 (11,2 mill. kroner)

Bevilgningen til UNIKARD flyttes fra 285.52 til 285.53 (1,5 mill. kroner)

Videre reduseres bevilgningen på post 285.52 med 785 000 kroner, post 285.53 med 476 000 kroner og kap. 281 post 50 med 1 500 000 kroner for å finansiere oppretting av komplett bibliometrisk database med verdensdata hos CERES (Nasjonalt senter for felles systemer og tjenester for forskning og studier), som fra 1. januar 2017 er en virksomhet som består av dagens CRISTin og FSAT.

Som del av handlingsplanen mot antisemittisme og gruppebaserte fordommer er 2 mill. kroner omdisponert fra kap. 285 post 53 til kap. 226 post 21.

For ytterligere detaljer vises det til Prop. 1 S (2016-2017) fra Kunnskapsdepartementet.

Tildelingen over Utenriksdepartementets kap. 165 post 70 gjelder grunnbevilgningen til Christian Michelsens institutt (CMI). Kunnskapsdepartementet har fått en belastningsfullmakt fra UD, og vil utbetale midlene sammen med bevilgningene til de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene.

Midlene til Forskningsrådet vil bli overført i to rater: den 30. januar og 30. august 2017.

3.5 Fullmakt til omfordeling

Kunnskapsdepartementet legger til grunn at Forskningsrådets forslag til nullbudsjett for 2017 danner grunnlag for rådets virksomhet i 2017 med unntak av de områder der det er vekst eller reduksjon i bevilgningene og som er nærmere spesifisert i tildelingsbrevet. De midler som stilles til disposisjon for Forskningsrådet, skal utnyttes effektivt og målrettet.

Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet systematisk arbeider for å bygge ned overføringene på de postene der departementet tildeler midler. Dette er særlig aktuelt på de områdene der det foreligger konkrete opptrappingsplaner i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Forskningsrådet gis også fullmakt til å omfordele midler mellom programmer og virkemidler innenfor bevilgningen på en post, så lenge man sikrer måloppnåelse på lengre sikt. Gode grunner til omdisponeringer kan være forsinkelser i programoppstart eller dårlig søkning ved en bestemt utlysning.

Avvik fra spesifikke føringer i tildelingsbrevet skal alltid tas opp med departementet. Behov for vesentlige omdisponeringer skal også tas opp med departementet.

4. OPPDRAG FRA KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

Det vises til Kunnskapsdepartementets brev som etatsstyrer.

5. RAPPORTERING

Kunnskapsdepartementet ber om rapportering på følgende sektorpolitiske prioriteringer:

- Langsiktig, grunnleggende forskning
- Sektorovergripende forskning
- Forskning om kunnskapssektoren

De sektorpolitiske prioriteringene er utypet i punkt 2.1 i dette tildelingsbrevet. Rapporteringen på bruk av midlene skal skje i tråd med struktur og forventninger til innhold i vedlegg til årsrapport (departementsvise rapporter) (vedlagt).

6. PLANLAGTE STYRINGSMØTER

Departementet legger opp til å avholde to styringsmøter i 2017. Vårmøtet er konsentrert om Forskningsrådets måloppnåelse, med utgangspunkt i rapporteringen fra Forskningsrådet til Kunnskapsdepartementet i årsrapport 2016. Høstmøtet vil hovedsakelig være konsentrert om forslag til budsjett og utkast til tildelingsbrev for 2018. Departementet vil komme tilbake til dagsorden og tidspunkt for møtene på et senere tidspunkt.

Med hilsen

Kari Balke Øiseth (e.f.)
ekspedisjonssjef

Live Haaland
avdelingsdirektør

Vedlegg

- Struktur og forventninger til innhold i årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse) og vedlegg til årsrapporten (departementsvise rapporter) for 2017

Forskningsrådets årsrapport og vedlegg til årsrapport: Struktur og forventninger til innhold

Bakgrunn og leseveiledning

Årsrapporten består av en rapport for samlet måloppnåelse (overordnet struktur fastsatt av DFØ¹) og vedlegg til årsrapporten (de departementsvise rapportene). All informasjon om Forskningsrådets måloppnåelse skal presenteres samlet, i rapport på samlet måloppnåelse (jf. punkt 3.1, s. 3-11). De departementsvise rapportene skal struktureres etter sektorpolitiske prioriteringer (jf. punkt 3.1, s. 12-14). Det kan imidlertid være samsvar mellom de sektorpolitiske prioriteringene og målene/de strategiske områdene for enkelte departementer. Hvordan dette vil være fremgår av tildelingsbrevene.

I dette dokumentet gjennomgås strukturen for årsrapporten og vedlegg til årsrapporten, med forventninger til innholdet. For hvert punkt i strukturen er forventningene gitt enten som oversikt over eller en kort forklaring av elementer som forventes inngå. I tillegg til DFØ sine krav, bygger dette dokumentet på styringsdokumentet² for Forskningsrådet og PwCs funn fra følgeevalueringen av det nye styringssystemet.

Ambisjoner for styringssystemet og for årsrapporten

Et nytt styringssystem og god styringspraksis skal bidra til at Forskningsrådet løser oppgavene sine på best mulig måte. Ambisjonene er at styringen fra departementene skal:

- bli mer strategisk og langsiktig
- ha økt oppmerksomhet på resultater i betydning virkninger og effekter av Forskningsrådets virksomhet
- ha hensiktsmessig omfang og detaljeringsgrad i styringen av aktiviteter, oppdrag og forskningsområder
- gjennomføres på en effektiv måte, med mer lik praksis mellom departementene i formen på styring og i rapporteringskrav

Disse ambisjonene skal komme til uttrykk og prege årsrapporten, tilsvarende som de kommer til uttrykk i de øvrige elementene i styringssystemet slik som tildelingsbrevene, styringsmøtene og etatsstyringsmøtene.

Forskningsrådet skal legge større vekt på virkninger og effekter av sin virksomhet, og mindre vekt på aktiviteter i rapporteringen. Det legges dermed til rette for en mer strategisk styringsdialog i etatsstyringsmøtene og styringsmøtene. Det er avgjørende å finne hensiktsmessig omfang og detaljeringsgrad i rapporteringen. Intensjonen er å skille mellom informasjon av typene «need-to-know» og «nice-to-know». Det er informasjon av typen

¹ Finansdepartementet har fastsatt nye krav til årsrapport i bestemmelser om økonomistyring i staten med virkning fra rapporteringen for 2014. Årsrapporten for alle underliggende virksomheter skal følge en fastsatt inndeling, benevnelse og rekkefølge. Les mer: <http://dfo.no/no/Styring/Arssrapport/>

² Se styringsdokumentet for 2016: *Styringssystem for Norges forskningsråd* for en nærmere beskrivelse av styringssystemet og for begrepsavklaringer. Styringsdokumentet skal revideres for 2017.

«need-to-know» som er relevant i styringssammenheng og som skal inngå i årsrapporten (inkludert vedlegg til årsrapporten).

Departementene får fortsatt tilgang til samme informasjon som før, men noe av informasjonen («nice-to-know») vil bare være tilgjengelig på Forskningsrådets nettsider. Forskningsrådet skal fortsatt arbeide kontinuerlig med å forbedre informasjonen på sine nettsider og tilgjengeligheten av denne.

Årsrapporten skal fylle flere funksjoner³

Forskningsrådets årsrapport skal fylle flere funksjoner. Årsrapporten:

- skal gi en vurdering av grad av måloppnåelse for målene som er satt for Forskningsrådet.
- skal utkvittere tildelingsbrevene og gi departementene trygghet for at Forskningsrådet har drevet i tråd med forutsetningene som er gitt.
- utgjør et viktig underlag for departementenes rapportering til Stortinget og for strategiske diskusjoner i styringsdialogen mellom Forskningsrådet og departementene.

Årsrapporten skal også gi en introduksjon til Forskningsrådets virksomhet (herunder samfunnsoppdrag, mål, organisering med mer, og sentrale hovedtall om virksomheten) slik at den kan forstås av andre lesere enn departementene.

³ Med utgangspunkt i DFØ sin veiledning for årsrapporter er det primære formålet med årsrapporten å gi ansvarlige departementer relevant og vesentlig informasjon, som understøtter god styring og kontroll.

Årsrapport (rapport på samlet måloppnåelse) – struktur med forklarende tekst

Årsrapporten skal utkvittere kravene/føringene fra departementene som fremkommer i KDs tildelingsbrev som etatsstyrende departement. Rapport på samlet måloppnåelse skal gi svar på i hvilken grad Forskningsrådet har nådd de fem målene som regjeringen har satt for virksomheten. I tillegg skal Forskningsrådet redegjøre for sin oppfølging av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.

Når det gjelder Forskningsrådets vurdering av måloppnåelse skal den skje med utgangspunkt i styringsinformasjon for de strategiske områdene under målene. Styringsinformasjonen fastsettes i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer. Forskningsrådet velger selv ytterligere informasjon som de mener er relevant å trekke inn for å belyse måloppnåelsen. Der det er mulig er det en forventning om at Forskningsrådet skal bryte ned styringsinformasjonen på ulike tematiske områder/fagområder som har særlig interesse for departementene.

Med mål, strategiske områder og styringsinformasjon menes:²

- De fem målene som er satt for Forskningsrådet uttrykker forventninger til hva Forskningsrådet gjennom sin virksomhet skal oppnå.
- Strategiske områder er 1–3 utpekte områder for hvert mål, som er vurdert som de mest sentrale å rette oppmerksomheten på i styringsdialogen.
- Styringsinformasjon for de strategiske områdene under målene sier noe direkte eller indirekte om måloppnåelsen (dvs. Forskningsrådets merverdi) og brukes i styringsdialogen. Styringsinformasjon er undersøkelser, analyser eller indikatorer.

1 Styrets beretning

Her har styret muligheten til å sette sitt preg på årsrapporten. Under dette punktet er hensikten at leserne av årsrapporten raskt skal kunne sette seg inn i hva styret mener er av vesentlig betydning og som styret ønsker å fremheve. Styret gir her en overordnet fremstilling av de viktigste prioriteringene for det siste året. Det kommenteres på de samlede resultatene og på måloppnåelsen – både det som er bra og det som er mindre bra - og sentrale forhold (interne og eksterne) som har påvirket disse. *Styrets beretning* bør fremstå som en selvstendig del og ikke som et rent sammendrag av årsrapporten.

2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Sentrale elementer:⁴

- Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget
- Omtale av organisasjon og ledelse
- Presentasjon av utvalgte hovedtall

⁴ Veiledningsnotat fra DFØ:

http://dfo.no/Documents/FOA/Aarsrapport/Veiledningsnotat_aarsrapport_for_statlige_virksomheter_2015.pdf

3 Årets aktiviteter og resultater

Punkt 3 i årsrapporten har to hoveddeler: 3.1 *Forskningsrådets mål* og 3.2 *Oppfølging av langtidsplanen*. Se nærmere omtale av forventninger til innholdet i rapporteringen under hvert av underpunktene.

3.1 Forskningsrådets mål

Punkt 3.1 skal struktureres etter Forskningsrådets mål og de strategiske områdene under målene. Denne delen skal gi leserne av årsrapporten Forskningsrådets analyse og vurdering av i hvilken grad rådets aktiviteter bidrar til at målene nås. Analysen og vurderingene skal baseres på styringsinformasjon som er fastsatt for de strategiske områdene under målene. Forskningsrådet velger selv ytterligere informasjon som de mener er relevant for å belyse analysene og vurderingene. Dette skal ikke være en ren oppstilling og/eller oversikt av konkrete tiltak og virkemidler, men være knyttet til hvordan rådet innretter sin virksomhet og sine strategier for å nå målene. Måloppnåelse i denne sammenheng er ikke absolutt, det handler mer om vurderinger av om Forskningsrådet er på rett vei til å nå målene, endringsbehov og forbedringspotensial. Vurderingen av måloppnåelsen må ikke alene være knyttet til aktiviteter i rapporteringsåret, men kan skrive seg fra aktiviteter så langt tilbake i tid som det er hensiktsmessig å inkludere. Rapporteringen kan derfor inneholde informasjon om Forskningsrådets måloppnåelse både på lang og kort sikt, jf. omtale innledningsvis om at årsrapporten skal fylle flere funksjoner.

3.1.1 Mål 1: Økt vitenskapelig kvalitet

«For alle forskningens begrunnelser, både instrumentelle og kulturelle, er den vitenskapelige kvaliteten en grunnleggende forutsetning. Vitenskapelig kvalitet forutsetter både talentfulle individer og infrastruktur og andre forskningsressurser av høy kvalitet. Forskningsrådet skal tildele etter konkurranse, og skal identifisere og støtte forskning av høy vitenskapelig kvalitet. Forskningsrådet skal også bidra til å forbedre den vitenskapelige kvaliteten i det enkelte forskningsmiljø eller på det enkelte forskningsområdet».

Under dette punktet skal Forskningsrådet gi en samlet vurdering av hvordan rådet har bidratt til økt vitenskapelig kvalitet i norsk forskning – både i spiss og bredde. Vurderingen bør gjøres i et flerårig og ettårig perspektiv. Avsnittet må skrives på grunnlag av de to strategiske områdene under dette målet, og skal oppsummere og bygge på konklusjonene fra disse. I tillegg kan Forskningsrådet vurdere å trekke inn andre områder enn de strategiske områdene for å belyse måloppnåelsen.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å belyse: Hvordan begrunner og vurderer Forskningsrådet måloppnåelsen for dette målet? Hva forhindrer eventuelt god måloppnåelse? Hvordan utnytter rådet sitt handlingsrom? Hva vurderer Forskningsrådet er de største utfordringene for å sikre god måloppnåelse? Hva kan Forskningsrådet gjøre annerledes og hva er eventuelle forslag til tiltak?

Strategisk område: Verdensledende fagmiljøer

«En forholdsvis stor del av den mest betydningsfulle forskningen kan tilskrives et fåtall av forskerne, som virker i fronten av sine felt. Det er et mål at flere fagmiljøer i Norge driver

forskning av internasjonalt fremragende kvalitet. Forskningsrådet skal mobilisere talentene, bidra til kvalitetsutvikling og legge til rette for at potensialet i de fremste miljøene virkeliggjøres».

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Verdensledende fagmiljøer*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

Strategisk område: Identifisering og stimulering av vitenskapelig kvalitet generelt

«For å utnytte forskningens potensial er det ikke tilstrekkelig med bare de få miljøene som er ledende på sine felt, det er også behov for vitenskapelig kvalitet i bredden av en mangfoldig forskningssektor og på en rekke områder. Forskningsrådet skal sikre god vitenskapelig kvalitet i alle sine tildelinger. Forskningsrådet skal også bidra til fornyelse ved å identifisere potensial for kvalitet og stimulere kvalitetsutvikling i forskningen».

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Identifisering og stimulering av vitenskapelig kvalitet generelt*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

3.1.2 Mål 2: Økt verdiskaping i næringslivet

«Forskningsrådet skal utløse FoU som, på kort og/eller lang sikt, skal øke den samlede verdiskapingen i norsk økonomi. Forsknings- og utviklingsarbeid gir økt verdiskaping gjennom nye eller forbedrede produkter, tjenester og prosesser, eller ved at kunnskap blir utnyttet og videreutviklet i andre sammenhenger.»

Under dette punktet skal Forskningsrådet gi en samlet vurdering av hvordan rådet har bidratt til økt verdiskaping i næringslivet. Vurderingene bør gjøres i et flerårig og ettårig perspektiv. Avsnittet må skrives på grunnlag av de tre strategiske områdene under dette målet, og skal oppsummere og bygge på konklusjonene fra disse. I tillegg kan Forskningsrådet vurdere å trekke inn andre områder enn de strategiske områdene for å belyse måloppnåelsen.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å belyse: Hvordan begrunner og vurderer Forskningsrådet måloppnåelsen for dette målet? Hva forhindrer eventuelt god måloppnåelse?

Hvordan utnytter rådet sitt handlingsrom? Hva vurderer Forskningsrådet er de største utfordringene for å sikre god måloppnåelse? Hva kan Forskningsrådet gjøre annerledes og eventuelle forslag til tiltak.

Strategisk område: Økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv

«Forskningsrådet skal utløse forskningsbasert innovasjon som gir økt konkurransevne i næringslivet. Forskningsrådet skal utløse økt FoU-innsats i bedriftene og økt kvalitet i prosjektene. Målet er uavhengig av bedriftenes størrelse og alder, næring og geografi.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

Strategisk område: Styrket evne til omstilling i norsk økonomi

«Forskningsrådet skal identifisere, bygge opp kunnskap og legge til rette for utvikling av forskningsmiljøer på områder som er viktige for omstilling i økonomien. Målet omfatter forskning som ikke nødvendigvis har umiddelbar anvendelse i dagens marked.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Styrket evne til omstilling i norsk økonomi*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

Strategisk område: Bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljøer og næringsliv

«Forskningsrådet skal fremme samspill og kunnskapsoverføring mellom offentlig finansierte forskningsinstitusjoner og næringsliv som fører til økt verdiskaping i norsk økonomi. Forskningsrådets virksomhet skal gi økt næringsrelevant kompetanse i FoU-miljøene og økt FoU-kompetanse i næringslivet. Forskningsrådet skal også bidra til at forskning ved offentlig finansierte institusjoner kommer til bedre utnyttelse i næringslivet, blant annet gjennom kommersialisering av forskningsresultater.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljøer og næringsliv*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som

etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

3.1.3 Mål 3: Møte store samfunnsutfordringer

«Et sentralt mål for forskningspolitikken er kunnskap som gjør oss best mulig i stand til å møte de store utfordringene samfunnet står overfor. Forskningsrådet skal finansiere forskning som er nyttig for samfunnet, og for å møte de store samfunnsutfordringene. Forskningsrådet påvirker hvilke områder/problemstillinger det forskes på og hvor mye, kvaliteten på forskningen og kompetansen i miljøene, og koblingene i og mellom forskningssystemet og i ulike deler av samfunnet».

Under dette punktet skal Forskningsrådet gi en samlet vurdering av hvordan rådet har bidratt til å møte samfunnsutfordringene. Avsnittet må skrives på grunnlag av de tre strategiske områdene under dette målet, og skal oppsummere og bygge på konklusjonene fra disse. I tillegg kan Forskningsrådet vurdere å trekke inn andre områder enn de strategiske områdene for å belyse måloppnåelsen.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å belyse: Hvordan begrunner og vurderer Forskningsrådet måloppnåelsen for dette målet? Hva forhindrer eventuelt god måloppnåelse? Hva vurderer Forskningsrådet er de største utfordringene for å sikre god måloppnåelse? Hva kan Forskningsrådet gjøre annerledes, og hva er eventuelle forslag til tiltak?

Strategisk område: Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester

«Forvaltningen og de offentlige tjenestene møter store krav til kunnskap og kompetanse fremover, blant annet på grunn av komplekse samfunnsendringer (blant annet knyttet til demografi, bosetting, sikkerhet, helse og arbeidsdeltakelse), høye kvalitetskrav og behovet for samspill mellom tjenestene. Det offentlige har ansvar for at tjenestene har høy kvalitet og for å vite om tjenestene virker etter hensikten. Flere områder i offentlig sektor er forskningssvake i den forstand at det finnes lite forskningsbasert kunnskap på området i dag.

Forskningsrådet skal øke forskningens bidrag til gode, effektive og kunnskapsbaserte tjenester og til fornyelse i offentlig sektor. Forskningsrådet skal bidra til å heve forskningskvaliteten på strategisk viktige områder, til at det drives relevant forskning på områder med store kunnskapsbehov (f.eks. som identifisert av tjenestemottakere, tjenestene og myndighetene), til styrket samspill mellom forskning, utdanning og praksis. Forskningsrådet skal også bidra til at forskningsbasert kunnskap spres og bidrar til innovasjon i offentlig forvaltning og næringsliv til nytte for tjenestemottakerne».

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

Strategisk område: Hav

«Norges viktigste næringer har sitt utspring i havet. Havet er uunnværlig for å løse de globale utfordringene, men samtidig er verdens hav sterkt belastet. En realisering av havets verdier vil kreve bærekraftige tilnærminger. Forskningsrådet skal bidra til kunnskaps- og teknologiutvikling for forvaltning av økosystemer og ressurser i havområdene for å sikre et rent og rikt hav og produksjon av sunn og trygg sjømat. Sammen med en fortsatt satsing på forskning for de havbaserte næringene: fiskeri, havbruk, petroleum, maritim, fornybar energi og også nye næringer, vil dette gi økt verdiskaping. Forskningsrådet skal arbeide for helhetlig kunnskap, samspill og kompetanseoverføring mellom og fra havnæringene og internasjonalt samarbeid.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Hav* (som kommer medio 2017) skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

Strategisk område: Klima, miljø og miljøvennlig energi

«De største miljøutfordringene er klimaendringer, miljøgifter og tap av naturmangfold. Utfordringene er komplekse og må ses i sammenheng. Norge skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Forskningsrådet skal bidra til utvikling av kunnskap og teknologi for en bærekraftig omstilling, klimatilpasning, miljøvennlig energi og langsiktig bevaring av velfungerende økosystemer. Dette krever en internasjonal, tverrfaglig, målrettet og helhetlig forsknings- og innovasjonsinnsats for en grønn samfunnsutvikling, som også fremmer grønn verdiskaping.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Klima, miljø og miljøvennlig energi* (som kommer medio 2017) skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

3.1.4 Mål 4: Velfungerende forskningssystem

«Et velfungerende forskningssystem er en grunnleggende forutsetning for å nå målene i forskningspolitikken. Forskningsrådet skal legge til rette for at forskningsressurser og -resultater utnyttes best mulig. Forskningsrådet skal bidra til å utvikle det nasjonale forskningssystemet, til styrket helhet og samspill, og til god interaksjon med internasjonale forskningsarenaer.»

Under dette punktet skal Forskningsrådet gi en samlet vurdering av hvordan rådet har bidratt til et velfungerende forskningssystem. Avsnittet må skrives på grunnlag av de to strategiske områdene under og skal oppsummere og bygge på konklusjonene fra disse. I tillegg kan Forskningsrådet vurdere å trekke inn andre områder enn de strategiske områdene for å belyse måloppnåelse.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å belyse: Hvordan begrunner og vurderer Forskningsrådet måloppnåelsen for dette målet? Hva forhindrer eventuelt god måloppnåelse? Hvordan utnytter rådet sitt handlingsrom? Hva vurderer Forskningsrådet er de største utfordringene for å sikre god måloppnåelse? Hva kan Forskningsrådet gjøre annerledes, og hva er eventuelle forslag til tiltak?

Strategisk område: Økt deltakelse i Horisont 2020

«Deltakelse i internasjonalt forskningssamarbeid er et sentralt virkemiddel for å forbedre norsk forskning, både for å oppnå høyere vitenskapelig kvalitet og større positive bidrag til samfunns- og næringsutviklingen. Europa er det viktigste området for norske samarbeidsrelasjoner og deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon det viktigste enkelttiltaket for internasjonalisering av norsk forskning. Forskningsrådet skal bidra til å mobilisere forskningsmiljøene til økt deltakelse i rammeprogrammet og til at søknadene i større grad kvalifiserer til støtte.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Økt deltakelse i Horisont 2020*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

Strategisk område: Strukturerende endringer

«Forskningsrådet skal stimulere til endringer som gjør forskningssystemet bedre i stand til å svare på forventningene i forskningspolitikken. Dette innebærer påvirkning på samspillet mellom aktørene i systemet, mellom disipliner og forskningstema, og på de menneskelige ressursene.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Strukturerende endringer* (som kommer medio 2017) skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

3.1.5 Mål 5: God rådgivning

«Forskningsrådet har ansvar for å gi myndighetene råd i forskningspolitiske saker. Forskningsrådet skal gi råd som grunnlag for utforming av forskningspolitikken (herunder sektorvise problemstillinger), og for hvordan de gjeldende forskningspolitiske prioriteringer bør følges opp.»

Under dette punktet skal Forskningsrådet gi en samlet vurdering av hvordan rådet har bidratt til god rådgivning. Vurderingen bør gjøres i et flerårig og ettårig perspektiv. Avsnittet må skrives på grunnlag av det strategiske området under dette målet, og skal oppsummere og bygge på konklusjonene fra dette. I tillegg kan Forskningsrådet vurdere å trekke inn andre områder enn det strategiske området for å belyse måloppnåelsen.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å belyse: Hvordan begrunner og vurderer Forskningsrådet måloppnåelsen for dette målet? Hva forhindrer eventuelt god måloppnåelse? Hvordan utnytter rådet sitt handlingsrom? Hva vurderer Forskningsrådet er de største utfordringene for å sikre god måloppnåelse? Hva kan Forskningsrådet gjøre annerledes, og hva er eventuelle forslag til tiltak?

Strategisk område: Relevante og velbegrunnede forskningspolitiske råd til departementene

«Dette styringsområdet skal legge til rette for en strategisk dialog med departementene om de viktigste elementene i Forskningsrådets rådgivningsfunksjon. Dialogen vil dreie seg både om kvaliteten og effektiviteten i rådgivningen. Kvalitet handler i stor grad om hvor relevante, velfunderte og godt begrunnet rådene er. For å ha effekt må også rådene tas i bruk, og rådgivningsprosessen legge til rette for dette (til riktig tid, i riktig format, med en tillitsvekkende dialog, osv.). Forskningsrådet har ansvar for å gi myndighetene råd i forskningspolitiske saker. Forskningsrådet skal gi råd som grunnlag for utforming av forskningspolitikken, og for hvordan de gjeldende forskningspolitiske prioriteringer bør følges opp.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Relevante og velbegrunnede forskningspolitiske råd*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal

Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

3.2 Oppfølging av Langtidsplanen

I denne delen av årsrapporten skal Forskningsrådet redegjøre for hvordan rådets FoU-tildelinger er fordelt på regjeringens prioriteringer i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning for gjeldende år og sammenliknet med tidligere år der det er mulig. Det er først og fremst snakk om aktiviteter og pengestrømmer heller enn måloppnåelse (virkninger og effekter). Forskningsrådet skal omtale hvordan de seks langsiktige prioriteringene og opptrappingsplanene knyttet til forskningsinfrastruktur og tiltak for å stimulere til god norsk deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon følges opp. Videre bør Forskningsrådet gi en kort tekst om hvordan rådets strategier virker for å følge opp langtidsplanen og vurderinger av om det er behov for å vri innsatsen. I tillegg skal Forskningsrådet gi en oversikt som viser budsjettinnsatsen på områder som ikke er prioritert i planen.

4 Styring og kontroll i virksomheten

Sentrale elementer:⁵

- Virksomhetens overordnede vurdering av opplegget for styring og kontroll
- Nærmere omtale av vesentlige forhold ved styring og kontroll (herunder overordnede risikovurderinger)

5 Vurdering av framtidutsikter

Årsrapporten er i sin natur tilbakeskuende. Denne delen skal være fremtidsrettet og gi en overordnet omtale av forhold som kan påvirke rådets måloppnåelse og virksomhet fremover. Hva er de største utfordringene Forskningsrådet står overfor? Her tenkes det primært på interne og eksterne forhold som ikke er knyttet til bevilgninger.

6 Årsregnskap

⁵Veiledningsnotat fra DFØ:

http://dfo.no/Documents/FOA/Aarsrapport/Veiledningsnotat_aarsrapport_for_statlige_virksomheter_2015.pdf

Vedlegg til årsrapport (departementsvise rapporter)

Struktur med forklarende tekst

Vedlegg til årsrapport skal supplere årsrapporten ved å gi relevant informasjon som grunnlag for departementenes styringsmøter og for departementenes arbeid med Prop. 1 S. De departementsvise rapportene skal gi korte vurderinger med vekt på virkninger av Forskningsrådets bidrag til de sektorpolitiske prioriteringene.

Forskningsrådets vurderinger skal skje med utgangspunkt i ulike dimensjoner som nevnt nedenfor (jf. punkt 3.1 s. 13-14) og som utgjør ytterligere styringsinformasjon enn det som er fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer.

Rapportene må ta hensyn til departementenes ulike bevilgningsnivå og rapporteringen må tilpasses hvert enkelt departement (jf. tildelingsbrevene).

I de departementsvise rapportene skal det legges opp til en mer utstrakt bruk av henvisninger/lenker enn tidligere. Når det gjelder henvisninger, er det for eksempel ikke behov for å gjengi aktivitetsrapportering fra årsrapportene til programmene i de departementsvise rapportene. Forskningsrådet skal lage en skreddersydd liste over de mest relevante lenkene til hvert departement (til årsrapporter fra programmer, relevante porteføljeanalyser og evalueringer, etc).

1 Samlet vurdering

Under dette punktet er hensikten at departementet raskt skal kunne sette seg inn i hva Forskningsrådet mener er av vesentlig betydning for departementet og som de ønsker å fremheve, herunder risikovurderinger der det er hensiktsmessig. Forskningsrådet skal gi en kort (kvalitativ) vurdering av bidrag til departementenes sektorpolitiske prioriteringer.

Forskningsrådet kan komme inn på: vurderinger knyttet til sammensetning av virkemiddelporteføljen, begrunnelser for valg av aktiviteter og virkemidler, gjennomføring av programplanene, resultater fra evalueringer, resultater fra porteføljeanalyser, endringsbehov, framtidsutsikter (med fokus på læring), etc.

2 Virksomhetsoversikt og utkvittering av føringer

Under dette punktet skal Forskningsrådet:

- beskrive departementets forskningsbevilgning (bevilgninger og forbruk)
- utkvittere føringer og oppdrag

Eksempler på mulige tabeller:

Tabell x: Bevilgning og forbruk for departement xxx, kroner.

	Departementets bidrag		Program/aktivitet totalt			
	Bevilget i år	Beregnet forbruk	Bevilget i år	Disponibelt budsjett	Totalt forbruk	Forbruks- prosent
Programmer						
BIONÆR - Bionæringsprogram						
ELSA - Etik, samfunn og bioteknologi						
KLIMAFORSK- KLIMAFORSK						
MILJØ2015 - Norsk miljøsatsing mot 2015						
ENERIGX - Stort program energi						

Tabell y: Departementets andel av samlet innsats på de programmer/aktiviteter departementet finansierer. 1000 kroner

	Bevilgning	Bevilgning	Bevilgning	Andel
	Alle dep	Alle dep	dep XXX	dep XXX
	2014	2015	2014	2015
Brukerstyrte innovasjonsprogram				
Handlingsrettede programmer				
Store programmer				
Fri prosjektstøtte og grunnf. progr.				
Basisbevilgning				
Strategisk inst. støtte				
SFF/SFI/FME				
Forskningsinfrastruktur				
System- og nettverkstiltak				
Rettete internsjonaliseringstiltak				
Annet				
Total sum				

3 Årets aktiviteter og resultater

Dette punktet skal struktureres etter de sektorpolitiske prioriteringene for hvert departement, jf. tildelingsbrevne.

3.1 Rapportering på sektorpolitisk prioritering 1

Forskningsrådet skal gi kvalitative vurderinger på basis av relevante data, men Forskningsrådet vil vurdere hvor mye av de kvantitative dataene som skal inngå i de departementsvise rapportene (jf. de ulike dimensjonene nedenfor).

Forskningsrådet bør komme inn på: vurderinger knyttet til sammensetning av virkemiddelporteføljen (for de departementer der det er aktuelt og hensiktsmessig), kvaliteten i prosjektporteføljen, begrunnelser for valg av aktiviteter og virkemidler, gjennomføring av programplanene, resultater fra evalueringer, resultater fra porteføljeanalyser, endringsbehov, framtidsutsikter (med fokus på læring), etc.

Nedenfor følger en kulepunktliste over mulige dimensjoner som Forskningsrådet kan bruke som utgangspunkt for rapporteringen. Forskningsrådet skal tilpasse omfanget til det enkelte departement.

Mulige dimensjoner:

- I hvilken grad og hvordan har aktiviteten bidratt til økt **forskningsskapasitet** i **forskningsmiljøene/bedriftene**, belyst gjennom en analyse og vurdering av forbruket (revidert budsjett) i prosjektene i ulike sektorer, stipendiatutvikling og kjønnsbalanse.
- I hvilken grad og hvordan har aktiviteten bidratt til å støtte relevante **fag, tema- og næringsområder** som skal bidra til å løse definerte samfunns- og næringsutfordringer, belyst gjennom en analyse og vurdering av porteføljens fordeling på relevante fag, tema og næringsområder, og hvordan dette bidrar til å realisere finansierende departements sektoransvar for forskning.
- I hvilken grad og hvordan har aktiviteten bidratt til å heve **kvaliteten/innovasjonsgraden** på forskningen og **fagutviklingen** gjennom å støtte den beste forskningen på feltet, belyst gjennom en analyse og vurdering av hovedkarakter (kvalitet/innovasjonsgrad) i porteføljen, men også publiseringsaktivitet og avlagte doktorgrader i prosjektene.
- I hvilken grad og hvordan er **internasjonalt samarbeid** utnyttet, belyst gjennom en analyse og vurdering av internasjonalt prosjektsamarbeid, inngående/utgående mobilitet, stimuleringsmidler, internasjonalt vertskap og samarbeid om utlysninger. Det orienteres særskilt om tiltak for kvalifisering og mobilisering til Horisont 2020.
- I hvilken grad og hvordan har aktiviteten bidratt til å **forbedre forskningssystemet** med sikte på konsentrasjon, samarbeid og arbeidsdeling og bygging av kapasitet, belyst gjennom en analyse og vurdering av anvendelse av søknadstyper, geografisk fordeling, sektorfordeling og tematisk fordeling.
- I hvilken grad og hvordan skapes det **industrielle resultater** i prosjektene belyst gjennom en analyse og vurdering av utvikling i antall patenter, lisenser, nye produkter, prosesser, metoder og prototyper er aktuelle indikatorer.
- I hvilke grad og hvordan bidrar programmet til spredning av **forskningsbasert kunnskap og resultater** fra forskningen mot relevante brukere belyst gjennom en analyse og vurdering av utviklingen i innhold, antall og volum i tiltak mot ulike arenaer/kanaler.

Når det gjelder bruk av tabeller, bør de som presenteres i de departementsvise rapportene gi ytterligere informasjon utover det departementene selv finner på Forskningsrådets nettsider.

3.2 Rapportering på sektorpolitisk prioritering 2

Tilsvarende punkt 3.1.

3.3 Rapportering på sektorpolitisk prioritering 3

Tilsvarende punkt 3.1.

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Norges forskningsråd
Postboks 564
1327 Lysaker

Deres ref

Vår ref
16/1384

Dato
05.04.2017

Oppdragsbrev – Styrke forskning relatert til grunnskolelærerutdanning

1. Innledning

Det vises til Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2017, jf. Innst. 12 S (2016–2017) og Prop. 1 S (2016–2017). Som et ledd i gjennomføring av strategien *Lærerløftet* vil regjeringen be Norges forskningsråd om å styrke arbeidet med forskning i grunnskolelærerutdanningenes fagmiljøer.

2. Formål

Tildelingen av forskningsmidler er et ledd i omleggingen av grunnskolelærerutdanningene (GLU) til masterutdanninger. Den skal bidra til å spisse relevant kunnskapsproduksjon, samtidig som den bygger forskningsbase og veiledningskompetanse i fagdidaktikk i lærerutdanningene. Forskningen skal derfor ha base i grunnskolelærerutdanningenes fagmiljøer.

Midlene skal lyses ut som *prosjekter i fagdidaktikk i skolens undervisningsfag*. Behovet for fagdidaktisk kompetanse i lærerutdanningene er spesielt høyt i engelsk- og matematikkdiridaktikk. Alle skolefags fagdidaktikk er imidlertid aktuelle som fagområder for prosjektene, eventuelt tverrfaglige, fagdidaktiske prosjekter.

Man kan tillate at andre fagmiljøer trekkes inn dersom det kan bidra til måloppnåelse, for eksempel gode og relevante matematikkdirfaglige miljøer i et matematikkdiridaktikk-prosjekt.

For å sikre god forankring i profesjonsfeltet, er det viktig at aktører i skolen er involverte. Prosjektene bør være av en viss størrelse. Samarbeid mellom flere læresteder/institusjoner antas å bidra til god spredning av resultatene, og er derfor ønskelig.

Forskningsrådets vurderingskriterier skal legges til grunn for vurderingen av søknader. Kunnskapsdepartementet ønsker å holdes orientert om den videre framdriften i prosessen. Dersom Forskningsrådet ikke får inn søknader som vurderes til å ha tilstrekkelig høy kvalitet, bes Forskningsrådet ta kontakt med Kunnskapsdepartementet for å avklare prosessen videre.

3. Orientering om tilsagn

Midlene til oppfølgingen av *Lærerløftet* er bevilget av Stortinget over kap. 260 post 50 Statlige universiteter og høyskoler. Kunnskapsdepartementet tar sikte på en flytting av midler i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2017 for å kunne utbetale midler til tiltak koordinert også gjennom andre aktører, som Forskningsrådet.

Departementet gir med dette Forskningsrådet tilsagn om å kunne lyse ut **35 mill. kroner** til *prosjekter i fagdidaktikk i skolens undervisningsfag*. Disse midlene er altså, som nevnt over, et ledd i omleggingen av grunnskolelærerutdanningene (GLU) til masterutdanninger.

Med forbehold om Stortingets vedtak i forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2017, vil Kunnskapsdepartementet utbetale midlene til Forskningsrådet i juni etter Stortingets vedtak om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer våren 2017.

Med hilsen

Rolf L. Larsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Toril Fiva
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

DET KONGELIGE KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Norges forskningsråd
Postboks 564
1327 LYSAKER

Deres ref

Vår ref

Dato

16/1384

02.05.2017

Oppdragsbrev Norges forskningsråd NAFOL

1. Innledning

Det vises til Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2017, jf. Innst. 12 S (2016–2017) og Prop. 1 S (2016–2017). Som et ledd i gjennomføring av strategien *Lærerløftet* ber Kunnskapsdepartementet Norges forskningsråd om å videreføre og styrke den nasjonale forskerskolen for lærerutdanning, NAFOL i 2017.

Departementet tar sikte på å videreføre tildelinger via Forskningsrådet til NAFOL i årene 2018-2022. 2022 vil være siste år med tildeling fra departementet. Dersom institusjonene med lærerutdanning ønsker å videreføre forskerskolen, må dette skje innenfor institusjonenes ordinære budsjettrammer eller ordinære ordninger i Norges forskningsråd.

2. Formål

Som følge av omleggingen av grunnskolelærerutdanningene (GLU) til masterutdanninger har behovet for flere rekrutteringsstillinger i grunnskolelærerutdanningene økt. NAFOL har bidratt til å styrke doktorgradsutdanningene ved lærerutdanningen.

NAFOL har fått tildelt 5 mill. kroner via Forskningsrådet i 2017 over kap. 281 post 50 og skal styrkes med 5 mill. kroner. Til sammen tildeles NAFOL 10 mill. kroner i 2017. Tildelingen av midler til NAFOL skal dekke kostnader til videreføring av drift av forskerskolen i en viktig omstillingsprosess for lærerutdanningene.

3. Orientering om tilsagn

Midlene til oppfølgingen av *Lærerløftet* er bevilget av Stortinget over kap. 260 post 50 Statlige universiteter og høyskoler. Kunnskapsdepartementet tar sikte på en flytting av midler i forbindelse

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
872 417 842

Avdeling

Saksbehandler
Toril Fiva
22 24 76 59

med Revidert nasjonalbudsjett for 2017 for å kunne utbetale midler til tiltak koordinert også gjennom andre aktører, som Forskningsrådet.

Departementet gir med dette Forskningsrådet tilsagn om å kunne tildele NAFOL ytterligere 5 mill. kroner i 2017.

Med forbehold om Stortingets vedtak i forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2017, vil Kunnskapsdepartementet utbetale midlene for 2017 til Forskningsrådet i juni etter Stortingets vedtak om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer våren 2017. Departementet tar videre sikte på å tildele Forskningsrådet til sammen 10 mill. kroner årlig i årene 2018 – 2021 og 4 mill. kroner i 2022 til dette formålet. Samlet tildeling i perioden 2017 - 2022 vil da til sammen utgjøre 54 mill. kroner.

Tildelingene skal også dekke tidligere ekstrabeløp som Forskningsrådet har tildelt til NAFOL i overgangsperioden 2014-2016.

Vi ber også om at Forskningsrådet evaluerer tiltaket mot slutten av perioden. Det settes av en million kroner til dette arbeidet.

Med hilsen

Rolf L. Larsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Toril Fiva
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Norges forskningsråd
Postboks 564
1327 LYSAKER

Deres ref

Vår ref

Dato

16/8619

02.06.2017

Tillegg til tildelingsbrev 2017 - styringsinformasjon og rapporteringskrav for mål 3 og mål 4

Vi viser til tildelingsbrevet 2017 fra Kunnskapsdepartementet som etatsstyrer der mål, styringsinformasjon og rapporteringskrav fremgår og til dialog med Forskningsrådet. Som varslet ettersendes styringsinformasjon og rapporteringskrav for mål 3 *Møte store samfunnsutfordringer* og mål 4 *Velfungerende forskningssystem og det strategiske området Strukturerende endringer* for 2017.

For det videre arbeidet med styringsinformasjon viser vi til arbeidet mellom Forskningsrådet og Kunnskapsdepartementet (på vegne av departementene) for å få på plass en plan for styringsinformasjon for de fem målene de nærmeste årene. I planen vil det fremgå hvilke strategiske områder det skal innhentes styringsinformasjon for og hva slags styringsinformasjon (virkning) det er snakk om. En slik plan skal bidra til forutsigbarhet og fleksibilitet og skal revideres og justeres årlig samtidig med vurderingen av hva som skal fastsettes som styringsinformasjon for det neste året. Vi arbeider for at planen for styringsinformasjon for budsjettåret 2018 og fremover vil bli lagt frem samtidig med tildelingsbrevet for 2018.

Styringsinformasjon og rapporteringskrav for 2017

Nedenfor fremgår styringsinformasjon og forventet rapportering for de tre strategiske områdene under mål 3 og for det strategiske området *Strukturerende endringer* under mål 4. Punktene under mål 3 nedenfor gir uttrykk for den styringsinformasjonen departementene og Forskningsrådet har drøftet og funnet relevant for dette målet. Forskningsrådet kan videreutvikle styringsinformasjonen dersom en gjennom arbeidet finner at alternative tilnærminger er bedre egnet for å belyse måloppnåelsen innenfor hvert av de strategiske områdene.

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
872 417 842

Avdeling

Saksbehandler
Sigrid Tollefsen
22 24 74 93

Mål 3: Møte store samfunnsutfordringer

Styringsinformasjon for alle de tre strategiske områdene Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester; Hav; Klima, miljø og miljøvennlig energi skal ta utgangspunkt i egenskaper som er felles for de tre områdene. Hvert strategisk område skal på denne måten vurderes ut fra styringsinformasjon knyttet til følgende områder

- *vitenskapelig kvalitet*
- *forskning som er relevant for samfunnsutfordringene*
- *forskning som øker innovasjonsevnen i både privat og offentlig sektor*

Disse utdypes nedenfor. Forskningsrådet skal i tillegg til punktene over benytte relevante porteføljeanalyser for å belyse aktivitet og tiltak innenfor de tre strategiske områdene under mål 3. Porteføljeanalysene inneholder analyser og vurderinger langs en rekke dimensjoner som er relevante for vurdering av måloppnåelse og hvilke tiltak som er iverksatt for forbedret måloppnåelse.

Vitenskapelig kvalitet

Forskningsrådets bidrag belyses gjennom:

- Vurdering av vitenskapelig kvalitet og kvalitetsutvikling målt gjennom karakter for vitenskapelig kvalitet gitt i søknadsbehandlingen. Dette vil gi informasjon om hvorvidt Forskningsrådets virkemidler bidrar til god kvalitet og kvalitetsheving på områder som er relevante for å løse samfunnsutfordringene.

Forskningens relevans for samfunnsutfordringene

Forskningsrådets bidrag belyses gjennom:

- Vurdering av samfunnsnytte målt gjennom karakterer som benyttes i søknadsbehandlingen for å måle søknadens relevans. Dette vil gi informasjon om hvorvidt Forskningsrådets virkemidler bidrar til at forskningen svarer på brukerbehovene, er relevant for å løse samfunnsutfordringene, bidrar til samarbeid og kunnskapsoverføring og svarer på behovene på ulike forvaltningsområder, samt vurderes som mulig å implementere i tjenesten/samfunnet.
- Status og utvikling i karakter for brukermedvirkning, samt annen informasjon som viser hvordan brukerne involveres.
- Status og utvikling i karakter for samfunnsnytte og prosjektenes relevans for de aktuelle samfunnsutfordringene over tid.
- Forskningens relevans for forvaltningsområdene og tjenestene under disse tre strategiske områdene. Det gjennomføres porteføljeanalyser som viser hvordan prosjektporteføljen treffer samfunnsutfordringer, ulike aktører og temaområder, samt hvordan den treffer de ulike departementenes forvaltningsområder.
- Sammenhengen mellom vitenskapelig kvalitet og relevans undersøkes ved å se på sammenhengen mellom delkarakterene for vitenskapelig kvalitet og de ulike delkarakterene som benyttes for relevans.

Forskning som øker innovasjons- og omstillingsevne i privat og offentlig sektor

Forskningsrådets bidrag belyses gjennom:

- Vurdering av innovasjonsgrad og utviklingen målt gjennom karakter for innovasjonsgrad gitt i søknadsbehandlingen. Dette vil gi informasjon om Forskningsrådets virkemidler bidrar innovasjon og omstilling på områder som er relevante for å løse samfunnsutfordringene.

- Analysene gjort for styringssystemets *mål 2 – Økt verdiskaping i næringslivet* benyttes til å vurdere Forskningsrådets bidrag til innovasjon og omstilling i næringer som er relevante for å løse utfordringene på de tre strategiske områdene.
- Status og utvikling i samarbeidsmønstre målt gjennom antall og type samarbeidspartnere i prosjekter for å belyse innovasjon og omstilling i privat og offentlig sektor.
- Status og utvikling i porteføljen av virkemidler som bidrar til å øke samspillet i kunnskapstriangelet og øke forskningens relevans for utdanningene og samfunnet for øvrig.

Mål 4: Velfungerende forskningssystem

Strategisk område: Strukturerende endringer

Styringsinformasjon:

- Forskningsrådet avgjør styringsinformasjon under dette strategiske området.

Med hilsen

Kari Balke Øiseth (e.f.)
ekspedisjonssjef

Sigrid Tollefsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Arbeids- og sosialdepartementet
Barne- og likestillingsdepartementet
Finansdepartementet
Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Kulturdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet
Olje- og energidepartementet
Riksrevisjonen
Samferdselsdepartementet
Utenriksdepartementet

